

Михаил Успенски
Чугуненият ездач

„Каменарю, каменарю с вярната лопата...“

В. Брюсов

„Руската яга не притежава никакви други признаци на труп. Но яга като международно явление притежава тези признаци в много широка степен... Ако това наблюдение е вярно, то ще ни помогне да разберем една постоянна черта на яга – костеливокракостта.“

В. Проп

1. ИЗТРИТАТА ПАМЕТ

„Милостиви господин Дмитрий Карлович!

Позволете да ви упрекна за мълчанието, продължаващо вече век и половина: срамно е да не откликвате на многобройните послания на стария си приятел. Какво като сте умрели? За порядъчния човек това в никакъв случай не е причина...“

Така или примерно така започваше писмата си чичо Саня Синелников. Писмата излизаха дълги, той ги сгъваше на войнишки триъгълници, много красиво изписваше адреса на френски, размахваше писмото по навик – да изсъхне мастилото, – излизаше в коридора и пъхаше посланието в процепа на пощенската кутия. Посланието прелиташе през една тръба, известно време се мяташе в потока горещ въздух и в края на краищата попадеше там, където, съгласно Закона за свободата на кореспонденцията, огънят никога не угасваше.

Народният комисар Шалва Евсеевич Потрошилов пъхаше писмата си в същия процес, само дето адресът си беше чисто наш, роден. Наркомът пишеше изключително до онези органи, които у нас, в простия народ, заради безчовечната им жестокост сполучливо наричат „компетентни“.

Третият в стаята беше Тихон Гренадеров, и писма той изобщо не пишеше – нито в миналото, нито сега. Дори бащино име Тихон Гренадеров засега не си беше измислил.

Чичо Саня Синелников помнеше всичко, но за съжаление не това, което трябва. Комисарят Потрошилов Шалва Евсеевич напротив, помнеше само това, което трябва. Тихон Гренадеров пък не помнеше съвсем нищо – бяха го намерили на Савеловската гара. Тихон – тоест тогава още не Тихон, а неизвестно кой – седял много прилично облечен и сякаш слушал уокмен през нарочните слушалки. Но тъй като той седял там вече трети ден, милицията се заинтересувала и открила, че Тихон е по-зле и от пеленаче. Лентата на касетата сякаш била чиста, но пристигналият лекар веднага разбрал каква е работата. „Сайлът-рок – казал той. – Наслушало се е момчето.“

За същия този сайлът-рок достатъчно е писано във вестниците и всички вие знаете, че дългото увличане от него води до неизбежно

изправяне на всички мозъчни гънки и до загуба на паметта.

Милиционерите прибраха съдбоносния уокмен в качеството на вещественно доказателство, а Тихон го пратиha тук, при чичо Саня и Шалва Евсеевич.

Някои могат да заподозрат, че става дума за лудница или, още по-лошо, за психиатрична болница от нов тип. В никакъв случай! Ненапразно в стената на всяка стая беше монтиран непробиваем за куршуми телевизор без изключвател, и всяко божие утро на екраните се появяваше Кузма Никитич Хегемонов със своя обичаен разговор. В процеса на говорене Кузма Никитич през цялото време дъвчеше нещо – едни лъжеха, че е вносна дъвка за мъже, а други – че не е дъвка, а патриотична смола от родна лиственица. От дебелите устни на Кузма Никитич наистина излитаха разноцветни мехури и пукайки се, освобождаваха в ефира откъслечните мисли, копнежи и надежди на любимия ръководител. Към края на речите той обикновено загубваше съзнание и се разразяваше с някоя народна песен.

– ... все повече разпространяват слухове за наказателния... пени... тенциален характер на нашето... това не е истина... можем и трябва да се противопоставим... помисли и инсинуации... да уверим, че непрестанните грижи... най-строго съблюдаване на режима... хранене съгласно НК на РСФСР... норми и правила, като: миене на зъбите, рязане на ноктите и нагледна агитация... че уж не сме свободни... това не е истина... по-смело да поглеждаме... решително да разширяваме... повисоко да издигаме... по-дълбоко да проникваме... тържествено провъзгласява: обитателите ще живеят вечно! Съвет мама не ми даде! За матрос да се омъжа!! Пък матросът не ме взема!!! Смее се, ще ме зареже!!!!

– Такава работа – казваше чичо Саня Синелников с издевателски вид.

– Че нали такъв курс е излязъл, обитателю Синелников – поясняваше Потрошилов. – Стенвестници трябва повече да четете вместо Чехов, тогава и съзнателност ще се появи. Равнис! Мирно! Първата петорка, лявото рамо напред!

Тихон Гренадеров на телесеансите отначало пускаше мехури неazole от самия Кузма Никитич, смееше се безсмислено тъкмо там, където би трябвало да рони сълзи – също не осъзнаваше, но не от вредителство, а по недомислие. После чичо Саня Синелников го научи на думите и пристъпи към грамотността, а Шалва Евсеевич – към Устава за караулна служба, строева подготовка и теоретично изучаване на материалната част на щик-ножа.

– Мозъкът му може и да не се оправи – обясняваше комисарят Потрошилов. – Няма да успее да овладее всичките знания. Какво тогава – да подпира небето, като сляп червей да живее? А така ще получи необходимите знания...

– Историята не ходи назад, драги. Между другото вие, комисарю, пак спахте неспокойно – защо така?

Беше ли Потрошилов действително комисар – мътен въпрос. Щом казва, значи лъже. Но една особеност силно го открояваше от основната маса обитатели. Всички добри хора живееха съгласно учението на Павлов за условните рефлексии, а обитателят Потрошилов се развиваше, срам ни е да го кажем, по Фройд. От младини го измъчваха сънища и не му даваха покой. Тези сънища пряко и недвусмислено го свързваха с управляващата върхушка на нашия народ. Само че тази връзка беше, как да го кажем по-право... Наркомът ту сънуваше, че го водят по законен път под венчило в църквата на град Батуми, ту обратното – че юнашки го похищават в планините на Кавказ, увивайки го в бодлива бурка. Някога пък съвсем объркано: уж Потрошилов е станал малко съобразително момиче, като Мамлакат Мамаева, извикан е в Москва по случай октомврийските тържества и на трибуната здраво го целуват Калинин и Молотов. В това време, слава богу, психоаналитици у нас нямаше, а и как да отидеш дори при нормален лекар с такива скверни сънища? Шалва Евсеевич смени родното си име с грузинско, във вестника се отрече от баща си, земски статистик, умрял на Беломорканал от възпитателна работа, и се зае с търсене на останалите врагове, които, съдейки по думите на истинския Баща, Сталин, с всеки ден, с всяка минута ставаха все повече и повече. Шалва Евсеевич самодейно съчини за това нещо нелоша частушка:

Эх, яблочко
 Да наливается,
 Ну, а классовая борьба
 Да обостряется!

Ако някой от тъй наречените фолклористи почне изведнъж яростно и дръзко да твърди, че тази частушка я е съчинил непосредствено самият народ, заплюйте го направо в лицето. Измислил я е Потрошилов Шалва Евсеевич със собствения си мозък, със собствените си устни я е изпял на празничния концерт на НКВД веднага след речта на Микоян. А може би такава частушка изобщо не е имало, понеже паметта на

обитателя Потрошилов бе пострадала след стоене на една дълга опашка. Шалва Евсеевич се опитваше да реализира ветеранските си привилегии, но за беда, намери се в опашката човек и обясни на всички истински ветерани на кой точно фронт е изкарал Шалва Евсеевич тежките години и към кого именно е бил насочен верният му автомат. Шалва Евсеевич нарече цялата опашка недобити власовци¹, а опашката здраво му намлати главата в пода. От удара в главата се образуваха празнини, и Шалва Евсеевич нерядко разказваше историята за попадането си в Заведението съвсем другояче. Ще се доберем и до нея с времето. А сега можем само да гадаем – в комисарско кресло ли, на лагерна вишка ли е съкращавал той и без това краткия курс на нашата с вас история. Оставаха само сънищата, и в тези сънища както преди се реализираше съдбовната привързаност. Или около него, фронтова медицинска сестра, се натискаше популярен впоследствие красавец-политически офицер², или същият този политически офицер, но вече цивилен, го събаряше на купчината с първото зърно от целината, или с луда скорост го возеше нанякъде в чуждестранния си автомобил.

Потрошилов се колеба известно време, а накрая сподели сънищата си с чичо Саня Синелников. Изобщо той разбираше, че това не е редно, че е дискредитация, че дори тук, в Заведението, той е длъжен да пази дистанция между себе си и врага, неясно как промъкнал се тук, само че законът на болничната стая или затворническата килия е един за всички времена.

Като изслуша внимателно съдържанието на всичките деветдесет и осем постоянно повтарящи се сънища и зададе няколко въпроса от съвсем интимен характер, чичо Саня се зарадва извънредно много. Той нахално заяви, че така и трябва да бъде, че личната преданост към лидерите се базира тъкмо на такива комплекси, че комисарят Потрошилов в никакъв случай не е единствен с такива сънища, че много негови колеги и досега спят и виждат как отдават безсмъртната си душа на поругание на силната личност, в замяна на което незабавно получават за поругание безсмъртните души на всички останали.

– И какво, според вас, по божиему, излиза, че те са дяволи или някакви там сатаноиди? – ехидно попита атеистът Потрошилов.

– Е, не – отвърна чичо Саня. – Чак пък сатаноиди. Само сте се трудили цял живот като чираци при помощника на младшия огняр при

---

1. Власовци – хитлеристките окупационни власти в СССР, ръководени от преминалия на страната на немците генерал Власов.

2. Вероятно се има предвид Брежнев.

пъкъл номер не се чете...

– Кучи син! – обиди се Потрошилов. – ТОЙ спаси държавата от Хитлер! А виж тези като теб, обратно, само чакаха Хитлер! На вас нашата работническо-селска власт ви е като кост в гърлото! На всичките златопагонни мръсници!

И Потрошилов скъса на гърдите си бялата риза от американ, откривайки татуировката: „Вредителството на буржоазната интелигнция е една от най-опасните форми на съпротива срещу развиващия се социализъм“.

Чичо Саня Синелников също скъса на гърдите си бялата риза от американ, откривайки неизтребимото златно кръстче.

И Тихон Гренадеров, вървейки по стъпките на по-старите си другари, скъса на гърдите си бялата риза от американ, но нищо не откри, обиди се и горчиво заплака.

Потрошилов и Синелников се опомниха, съжалиха за скъсаното държавно имущество, взеха да успокояват Тихон и да величаят достойната си смяна.

Тихон положи глава на коленете на комисаря, а той почна да му нашепва ласкаво-ласкаво:

– Тук при нас още не са изживени всички недостатъци... А на теб здраво ти е провървяло, сине! Да се озовеш тук! Под щастлива звезда си се родил, знай! Да вземем например оня, американския Дюпон, или пък Рокфелер да вземем. Те си пълнят търбусите, блестят им цилиндрите на слънцето, а ще умрат, и парите няма да им помогнат. Ще умрат, пролетариатът-гробокопач ще ги погребее, както е казано в книгата, а ние с теб през това време ще се стремим към безсмъртието, увличайки всички попаднали на пътя ни народи...

Тук тъкмо на място се показва на екрана Кузма Никитич Хегемонов:

– ...вървейки срещу органите на храносмилането... в светлината на потребностите на метаболизма и обмяната на веществата... фондирано отделяне на стомашен сок... мобилизирайки всички налични ферменти... по килокалории не отстъпва на най-добрите чуждестранни... десетки пъти... трябва да се държи с дясната ръка... съпровождайки го с гълтателни движения... Господарю мой! Сидор Карпович!! С какво да ви нагостя!!! Само си поръчайте!!!!

Тук и глупакът ще се досети, че го викат за вечеря.

2. ЗАГАДКИТЕ НА МИРОЗДАНИЕТО

В ъгъла на двора, сред куп боклуци, известно време се търкаляше табела, свалена според слуховете от външната част на зданието. Казваха, по-рано тя висяла право над Стоманената порта и ясно обозначава кое какво е. От лошото време табелата бе загубила предишната си привлекателност, и невидимият пазач Инокентий Блатних я бе свалил и хвърлил вътре, и при това наредил да поръчат нова. Докарали ли са тази новата или не са, какво пише на нея – ясна работа, никой не знаеше, а на старата, негодна и начупена, можеше да се прочете само:

МИН... на СССР ...БНО ЗАВЕДЕНИ...

Кое точно „мин“, кое именно от многото, и що за заведение? Дали учебно, дали лечебно? Дали неудобно, дали долнопробно? Дали враждебно, дали непотребно? Дали злобно, дали неспособно? Дали хлебно, дали пагубно? Дори всички думи не можем да изброим.

А би трябвало! Може би и по-ясен щеше да стане окръжаващият свят, по-широк, по-достъпен! А засега целият свят се състоеше от глух двор, ограден от многоетажния квадрат на сградата. Да се броят етажите не беше разрешено, а беше и невъзможно: вдигнеш глава, преброиш до трийсет, а после все едно се объркваш, сливат се етажите, покрити от мъничкото квадратче небе.

От време на време (всяка пролет, както твърдеше чичо Саня) нощем пристигаше бригада зидари от арменското село Котлонадзор, издигаха един или половин етаж – както провърви с тухлите, – люто се ругаеха с Кузма Никитич по повод заплащането, измъкваха все пак някакви луди пари и под прикритието на нощта изчезваха до следващия път.

Опитите на обитателите да поговорят с арменците най-често се пресичаха от санитарната служба начело със секунд-ефрейтора Павел Янович Залубко, а когато успяваха да разменят няколко думи, на въпроса „Какво има наоколо там?“ зидарите отвърщаха някак неопределено, плюеха или направо се оправдаваха с пълното незнание на руския език, кълнях се, че кракът им повече няма да стъпи тук, но идваха отново и отново издигаха необитаеми етажи, строго следейки да не направят по грешка прозорци от външната страна.

Сред отпадъците се търкаляше още и плакат, розов от слънцето и размитата вар, но на него можеше да се различи явния лозунг на днешния ден:

„За нарушаване на правата на човека – разстрел на място!“

Лозунгът също нищо не обясняваше като хората.

Затова сред обитателите взеха да възникват легенди – исторически, политически, фантастически и прочие. Легендите всяка сутрин бяха опровергавани от поредната историческа реч на Кузма Никитич, но изглежда най-убедителните аргументи се поглъщаха от дъвката, тъй че никой не вярваше на нищо. Невежи хора казваха, че Заведението е същата тази Александровска централа, и следователно се намира далеч около Иркутск между две огромни скали. Царските стражи се затворили от новата власт и въвели свои порядки. „А решетките, веригите, оковите и количките къде са?“ – възразяваха опонентите. „Модернизация!“ – отговаряха невежите.

Привържениците на централата обаче бяха малко, хората тук се бяха събрали грамотни: споменаваха Бермудския триъгълник, Шамбала, протоколите на ционските мъдrecи. Медицинските работници пък – и лекарят-стрикулист, и лекарят-космопед, и лекарят-сатанатам, и лекарят-доносолог – накратко, целият консилиум твърдеше в един глас: „Да, централа! Да, мъдrecи! Да, Шамбала! За вас е вредно да се замисляте, изпийте по-добре успокоително!“

Огромни никелирани съдове с успокоително (на прост език – „спокуха“) стояха във всеки коридор. Там висяха и черпаци на верижки. Бригадирът на зидарите Ашот Аршакович Баблумян веднъж помисли, че това е вода, и си сръбна пълна доза. Той не тръгна да разказва на никой от земляците си, иначе те толкова и щяха да работят! Каза само на чичо Саня Синелников, който беше тръгнал по нужда. „Мислите ли?“ – учуди се чичо Саня, натопи пръст в черпака и го облиза. Вслуша се в усещанията си, каза „Не вярвам!“ и гордо тръгна нататък по нужда, а Баблумян сръбна още половин черпак, качи се горе, каза на хората си, че от тоя Кузма Никитич го боли глава и по-добре да поспи, а нормата ще си я навакса, той не е като младите.

Така се появи още една позорна легенда, че Заведението е всичко на всичко лечебно-трудова профилакториум, обитателите пък – прости алкохолици, а не хомо иморталис. Краищата на легендата явно не се връзваха, човешкото достойнство на обитателите беше унижено, и Кузма Никитич не пропусна да се изкаже по тоя повод:

– ...злобните теории... уж от типа на клон... това не е истина...

изключително апробирани невролептици... нормотимици... тимолептици... абортивен делириум... усилено хранене... блюдото, наречено от отцепниците „кирза“... най-ефективно и калорично... Виж го, майко, виж го, родна! Приеми го, скъпа!! Синчето ми ще те нарича!!! Бабо, бабо родна!!!!

Имаше и отцепници, а имаше даже и мистици, и идеалисти! Произволно тълкуваха смисъла на думата „заведение“, създадоха реакционната теория, че някога, много отдавна, ЗАВЕЛИ хората в това здание, и там ги оставили, и ето че се получило Заведение. От мистиците се отцепи лявото крило, считащо, че зданието (поне до петия етаж) е създадено от неведоми, но благи сили, а после си ЗАВЪДИЛИ в него хора за развлечения. Немалко ритници бяха получили мистиците от санитарната служба, немалко болезнени инжекции за такива приказки, но не се успокоиха, чакаха своя час, а и в стенвестниците допускаха дълбоко порочни грешки, но учението им беше безсилно. Във всеки случай така заяви Кузма Никитич и даде на тия изроди, изверги на човешкия род, гневен отпор:

– ...напрасно се надяват тези... да принизят ръководната роля... да поставят под съмнение... локомотивът на историята... никому не е дадено... въоръжена с най-напреднали... безсмислици от особено значение... ето го, лицето на звяра... така наречените репресии... това не е истина... Казаха ми, че Иван! Имал писана шейна!! Писана е, ама не е!!! Раздрънкана талига!!!!

И вече съвсем малко привърженици имаше хипотезата, че Заведението се явява колония на земляните на далечната, неизвестна на науката планета Савчук в съзвездието Малка Механизация. За какъв дявол е далечната планета Савчук, щом арменците идват да строят, както при всички добри хора? Е, възразяваха фантазборите, арменците до където си искат ще стигнат, само да има фронт на работата. А „кирзата“ на масите откъде се взема? А „кирзата“, отговаряха фантазборите, е съвкупен обществен продукт и може да я има в цялата Галактика. Кузма Никитич в отговор нареждаше по-често да се пие успокоително и добавяше:

– ...не си струва... идеализация на миналото... у нас сред простия народ... беше, но на бельото се увеличи... обезпечаването с бельо при нас е на ниво... прогарят го с цигари... най-мощният в Европа банно-перален... Куме, аз да ти разкажа! Как побърка се Макар!! О-о-о-о-о-о-о-о!!! Как побърка се Макар!!!!

3. БИБЛИОТЕЧЕН ДЕН

А всъщност какво е това „кирза“? Никъде, освен в армията и в затвора, няма да хапнеш такава каша. От какво растение я добиват? Може би това е прословутият гаолян, или някакъв латиноамерикански ембаргов злак? И защо тя така силно смърди на евтин одеколон?

– До гуша ми е дошла тая кирза! – обобщил резултатите от закуската чичо Саня Синелников.

– На теб идеологията на кузмизма-никитизма ти е дошла до гуша, пътеводната светлина на работниците и селяните! – отвърна комисарят Потрошилов.

Чичо Саня взе заядливо да се интересува като какъв работник и още повече селянин се е проявил наркомът в беззаветния си живот. Шалва Евсеевич показва намазолените си от често разбиване на физиономии ръце, спомена провеждането в живота на твърдите решения и заповед номер дващест и седем лично. Отново се разпориха ризите от американ. Тихон Гренадеров почна да се безпокои, и противниците временно прекратиха безсмисления и безкраен спор.

Комисарят Потрошилов много се радваше на Тихон Гренадеров и на девствената чистота на съзнанието му.

– Не е като сегашните, много умните! Нагледали се на порнография, начели се с пастернаци – и да работят се отучили. А аз ще изведа момчето на правилната линия. Може би сега възпитавам бъдещия вожд! Главите ни ще висят в профил над президиумите! А не грешат само безделниците. Пък и никакви грешки нямаше, правилно изпозастреляхме всички безделници.

Известно време Шалва Евсеевич измисляше за чичо Саня цял ред мъчителни езекуции и изведнъж злобно заспа, а в съня си видя нов, деведесет и девети сън: как той, комисарят Потрошилов, заедно с десетина други също така млади и прекрасни жени се къпе в банята недалеч от град Цхалтубо, а през специално прозорче му се любува геният на всички времена и народи и никак не може да му се налюбува. И ето вече Берия и Каганович увиват него, Потрошилов, в хавлия и го носят нанякъде, ругайки се помежду си не по руски.

Да догледа съня както винаги не му дадох: зави сирената, появи се на екрана Кузма Никитич:

– ...благодарение на непрестанната, наистина подвижническа

дейност на правото черво... процесът на храносмилане е необратим... усилията на буржоазните идеолози...

Кузма Никитич седеше в кабинета си. На масата пред него стоеше часовник, подарен от група шофьори за далечни превози, пожелали да останат анонимни. Часовникът представляваше истински автомобилен волан, в средата на който бе монтиран циферблат без стрелки. Часовникът гръмко тиктакаше.

– ...по единствено верния път на дефекация... освобождава се от всичко наносно... Чух-чух! Фр-пр!

Кузма Никитич изведнъж се хвана за волана, сякаш цял живот е шофирал, и почна да издава звуци, които, по негово мнение, най-пълно изразяваха работата на автомобилния двигател. Операторът побърза да отмести камерата от деморализиращото зрелище.

После на екрана се показва референтът Друбецкой-заде и обясни, че в кратката си, но съдържателна реч Кузма Никитич повелява на всички до утре да овладеят сумата знания, изработени от човечеството.

– Вярно! – неочаквано се съгласи чичо Саня. – Да вървим, Тихон, в библиотеката: може там да са се завъдили и хубави книжки? Няма да мине напразно почивният ден!

Библиотеката се завеждаше от Семьон Агресор. А в Заведението Семьон Агресор, синът на стария Агресор, го бяха уредили да попадне другарите му по служба. Те взеха да забелязват у Семьон странности: понякога му се струвало, че иска да замине за историческата си родина³, при измислените и съчинени роднини. Дори се случвало това патологично желание да обхване Агресора направо на работното място, веднага след обед. А работното му място беше хубаво, мнозина си го бяха харесали. Харесалите мястото написаха заявление, че на сина на стария Агресор му е пострадала паметта и е забравил чий хляб е ял през всичките тези години. При доставянето в Заведението Семьон оказа съпротива и нахално крещеше нещо за град Хелзинки, макар че никой не може да разбере какво общо има столицата на добросъседска Финландия.

Добре че поне се беше сетил да си вземе всичките дипломи: веднага го пратиha в библиотеката, защото предишният библиотекар Дериглазов беше съвсем зле.

Работата бе там, че Дериглазов страшно се боеше от покойници. На пръв поглед нищо особено, мнозина се боят от тях, макар че напразно: какво има да се плашат? Дериглазов странеше от погребения и

---

3. Има се предвид Израел. Оттам и подигравателната фамилия „Агресор“.

свързаната с тях духовна музика, което никак не влияеше на работата му като разносвач на мозаечния вирус в един неголям град. Но страхът от задгробния свят накрая прие съвсем недопустими форми. В един прекрасен ден Дериглазов чу, че по радиото пее починала неотдавна популярна певица. И това така го поразя, че жена му и тъщата едва успяха да измъкнат главата на семейството изпод шкафа. А всяка уста не можеш да затвориш, особено ако тази уста я отварят средствата за масова информация. И веднъж във влака, докато пътуваше към вилата, едва не му се случи беда. Компания млади хора пусна касетофон, и запя Владимир Семьонович Висоцки:

Сон мне снится – вот те на –
Гроб среди квартиры.
На мои похорона
Собрались вампиры!

Дериглазов изби прозореца и опита да се хвърли навън, но бе спасен от същите тези млади хора и доставен в Заведението. Там го пристроиха на тихо място, в библиотеката, като махнаха оттам радиоточката. Дериглазов се зае усърдно да съставя каталог и всичко вървеше добре, но болестта му се изостри. В края на краищата Дериглазов почна отначало да се бои, а после и панически да се страхува от портретите на класиците. По негова молба свалиха портретите в мазето, тогава пък той почна да се плаши и от събраните съчинения.

Като узна за това, Кузма Никитич похвали Дериглазов и каза, че в условията на борба за социално безсмъртие тук няма място за разни мърши. Той нареди да изнесат в закрития фонд всички книги на покойници. Когато изнасяха двайсетте тома на Достоевски, Дериглазов подкачаше и се плезеше след тях. И по този начин за четене останаха само книгите на живите съвременници, многая им лета.

Сигурно Дериглазов щеше и до ден днешен да се занимава с книгите, тези своеобразни източници на знания, ако веднъж Кузма Никитич не бе поискал в кабинета си няколко албума на Рубенс и други блажни живописци, за да ги разлисти пред високите си гости в качеството на културна програма. Тук се изясни, че на Дериглазов му хлопа още една дъска. Боговете, богините, фавните, сатирите, менадите и дриадите и прочие разсъблечени и разпуснати персонажи той с помощта на четчица и черен туш бе облякъл в шофьорски гашета и затворени бански костюми. Почетните гости високо оцениха Кузма Никитич за еротичната

грамотност и съзнателност, но при това някак нехубаво се хилеха и се споглеждаха. После, когато изпратиха гостите, беше обявено, че обитателят Дериглазов за изтъкнати заслуги пред кузмизма-никитизма е удостоен с прижизнена мумификация на един от горните етажи.

Семьон Агресора дойде в запуснатото стопанство и в кратък срок го пооправи. Класиците в никакъв случай не се върнаха на рафтовете, а съвременниците се увеличиха. Обитаателите почнаха да четат повече. Някои книги се ползваха с необичаен успех.

Сред чуждестранната литература лидираше романът на знаменития latinoамерикански писател Алфонсо Кабелардо Астахуела под названието „Всичко, което мърда“. Романът с дебелина осемстотин страници с голяма художествена сила описваше трагичната съдба на излезлия от народа дон Хулио де Гусман. Необикновените физически способности помогнаха на дон Хулио на петгодишна възраст да заколи с мачете помешчика-деспот, потискащ индианците, и да съблазни коварната му съпруга. Младият дон Хулио възмъжаваше в постоянна борба с грингос, чечакос, асеандадос и фазендейрос. Тази борба беше тясно преплетена с интимния живот, при това бунтаря не го спираше нито общественото положение, нито пола, нито възрастта, нито броя на хромозомите. От град Сан-Инферно до вулкана Утикакайя се носеше гръмката му слава на бунтар и истински мъж. Кулминацията на романа беше сцената на една асиенда, когато кабалерос, тигрерос и ранчерос, напили се с мескал, текила, пулка, агуардиенте и кубински ром, откриват стрелба по гамбусинос и пистолерос. При това дон Хулио стреля с двете ръце и не забравя едновременно да съблазни циганката Есения, робинята Изаура и президента на грабителската „Юнайтед фруут къмпани“. Накрая доведеният до отчаяние народ се вдига срещу своя защитник, освободител и любовник. На финала изгоненият отвсякъде герой лежи в безводната пустиня Атакама и се преструва на труп, за да привлече поне някой мързелив лешояд. Но силите на революционера са подкопани от безпорядъчния полов живот и слабата идеологическа подготовка. Грифон с необикновени размери го издига и го отнася на страниците на друг роман.

С голяма популярност се ползваше също така родният политически роман „Брифинг на Бахамите“ – седма част от знаменитата декалогия за безстрашния журналист Мартинов. Действието увличаше от първите страници: връщайки се от поредния прес-релиз в петстайния си апартамент в „Хилтън“, журналистът взема вана и източвайки водата, намира на дъното трупа на шефа на транснационалната корпорация „Хеви

метал“, който се бил склонил към позициите на хората с добра воля. Зловещите убийци са скроили всичко така, сякаш индустриалецът е заклан с ножче за самообръсначка „Нева“. Само едно нещо може да спаси Мартинов от лъжливото обвинение – колективно писмо на работниците от завода за самообръсначки „Семьонов“ за ниското качество на продукцията им. На това пречат показници и измамници, но столичните приятели на Мартинов – академик, герой, мореплавател и присъединилият се към тях дърводелец, бивш алкохолик – успяват да уредят общо събрание. Сега мафията се озовава изцяло в ръцете на журналиста. Мартинов назначава пресконференция, на която иска окончателно да разобличи главатарите на наркобизнеса, но заради московските бюрократи-скръндзи валутата му свършва, и той напуска станалите толкова родни Бахамски острови.

Третият бестселър принадлежеше на перото на живия класик Степанид Мокроусов и се наричаше „За добитъка“. Той разказваше за живота на измисленото сибирско село Вохровка и два живеещи в него рода. Кулаците Брюханови и бедняците Беспочвених пребиваваха в постоянна класова борба и се колежа едни други просто ей така. Не се гнусяха и от вътрешносемейни конфликти: или синът ще вдигне ръжен срещу баща си, или брат брата ще прегазии с новия трактор, дето не успели да го поделят. Трябва ли да казваме как страдаха в тази епопея жените, които постоянно ги мъкнеха ту в сеното, ту в зимника, ту в храстите, ту в плевнята. Сцените на насилие изкусно се редуваха с образи на комунисти. Накрая дядо Ефим Беспочвених, заравяйки трупа на поредния Брюханов, открива нефт, и в старото село идва нов живот. Закралото Брюханов внуче подава заявление за пионер, завършва училище с отличие и веднага постъпва в Академията за обществени науки при ЦК на КПСС, успешно организира производството на безалкохолната напитка „Чалдон“, ръководи родния край и на финала се издига на такива върхове, за чието описание на автора не достига художническа смелост.

Серията „Пламенни революционери“ беше широко представена от три книги, авторите на които, сякаш нарочно, бяха избягали в чужбина:

„Другарят Артџом“ (повест за Ф. Сергеев);

„Другарят Арсений“ (повест за М. Фрунзе);

„Другарят Кондратий“ (повест за апоплектичния удар).⁴

Старателният библиотекар бе оформил също така изложба „Факли

4. Игра на думи: в Русия наричат „кондратий“ мозъчния инсулт.

на съветската литература“, където бяха представени книгите на Антонина Коптяева и Афанасий Коптелов.

На особено доверените читатели се даваше да разлистят фотоалбума „Служебни кучета – лауреати на Сталинска награда за 1948 година“ и подшивките с младежките вестници „Комсомолски пламък“, „Комсомолско племе“, „Комсомолско знаме“, „Комсомолско време“, „Комсомолско теме“, „Комсомолско семе“, „Комсомолско стреме“.

– Ето, Семьон Исакич – каза чичо Саня, въвеждайки Тихон в храма на съкровищата на мисълта и духа. – Трябва да зачислим нашия юноша на книжно доволствие: вече грамотен стана!

– Нека запълни анкета, автобиография – отвърна Агресора. – И да чете колкото иска.

– Моля ви, Семьон Исакич – възрази чичо Саня. – Откъде у него автобиография, когато общото събрание още не я е изработило и утвърдило? Какво може да напише той за роднините на временно окупираната територия?

– Има специално разпореждане на санитарната служба. За вашия юноша, ако искате да знаете, тук изобщо е забранено! Ей сега ще им звънна!

– Да вървим, Тиша, по-далеч от греха – каза чичо Саня. – Че тук при него има сигнализация...

– А четенето? – обиди се Тихон.

– Ще почетем друг път... Ето ще пийнем успокоително и ще си тръгваме, за да не нервничим...

– Там комисарят Потрошилов ще ни ругае!

– Това ще го преживеем... Я по-добре да те заведе в картинната галерия, това ще ни бъде за днес културата!

...Екатерина Велика напълнила цял Ермитаж с всякакви богатства. Търговецът Третяков основал галерия, носеща неговото име. А Кузма Никитич какво, по-лош от тях ли е? Не, той безкрайно радееше за естетическото възпитание на обитателите. Затова в Заведението също имаше картинна галерия. Наистина не много голяма, но затова пък официално се считаше за най-голямата в света. Просто временно всички останали нейни придобивки Кузма Никитич великодушно бил поверил за съхранение в същия този Ермитаж, Лувъра, музея Прадо, музея Гугенхайм и други подходящи учреждения, считани отсега за резервни. Така, във всеки случай, бе написано в брошурата.

Всъщност всички картини бяха купени на безценица от разпродажбата на конфискуваното имущество на един крупен средноазиатски

ръководител. До този срам ръководителят не доживя: след многобройни намеци, молби, постановления и, накрая, под заплахата на огнестрелно оръжие той се застреля, нанасяйки си при това трийсет и осем рани с нож.

А картините бяха такива:

„Първият секретар на Коксагизкия обком на КПСС разпуска своя харем по случай началото на учебната година“;

„Първият секретар на Коксагизкия обком на КПСС помага на Л.И. Брежнев при издигането на Знамето на победата над Райхстага“;

„Първият секретар на Коксагизкия обком на КПСС лично проверява качеството на паричните знаци, пуснати от местната обогатителна фабрика“;

„Първият секретар на Коксагизкия обком на КПСС в присъствието на инструктор от републиканския ЦК се отказва от стереотипите в партийната работа“.

Темата се увенчаваше от широкомащабно платно, озаглавено „Победителите в Коксагизкото областно социалистическо съревнование се разправят с победените“.

И това е. От коксагизката тематика изпаднаше само едно платно под название „Подвигът на четирийсет и шестте лвовски студентки-антисемитки“. Но за съжаление я бе рисувал голям авангардист, и затова не беше ясно четирийсет и шест момичета ли са изобразени на платното, точно в Лвов ли се случва действието, попада ли това действие в категорията подвиг, носи ли то ярко изразен антисемитски характер, пък и явяват ли се тези момичета студентки.

Независимо от това Тихон се изплаши от картината, заради и искаше да избяга, но чичо Саня бързо отвлече неукрепналото му внимание със скулптурната група „Юноша, овладяващ диалектическия метод за познание на действителността“. С това се наложи да завършат културната програма и с тъга да се върнат в родната стая.

– Какво, соколи, дощя ви се Чехов да почетете? – приветства ги Шалва Евсеевич Потрошилов. През живота си той не бе прочел нито един ред от Чехов, но здраво го ненавиждаше заради пенснето. – А знаете ли какво се полага днес за Чехов?

– За Чехов? – учуди се чичо Саня.

– За Чехов, за Чехов! Ей сега имаше политинформация. Да беше

поживял Чехов още десетина години, и в чий стан щеше да се озове? Така, така! Ти, Тихон, не го слушай! Ти народа поразпитай! Той всичко знае, народът: откъде какво е тръгнало, и къде е началото на всичко. Ето днес след вечеря излез в двора и послушай. Там приказки разказват, излагат митовете на световните народи в достъпна форма. Вярно, там и вредни неща разказват, когато санитарят отслаби бдителността, но аз ще ти помогна да различиш зърното от плевелите!

4. КАК БЕШЕ ПОПАДНАЛ В ЗАВЕДЕНИЕТО КОМИСАРЯТ ПОТРОШИЛОВ

Още сега да се уговорим: на нито една дума, произнесена в пределите на Заведението, не бива да се вярва. Нито една анкета, нито една биография не отговаряше на действителността. Защото всичко се разглеждаше в светлината на идеите на кузмизма-никитизма, а тази светлина беше от променлива по-променлива.

С една дума, казваха така: там, зад тухлените стени и неизмеримите години, наистина Шалва Евсеевич Потрошилов служил като комисар на часовникарската промишленост. Веднъж той решил да почете с нещо два̀сетгодишния юбилей на РККА.⁵ И измислил забележителен командирски часовник. По замисъл в случай на война циферблатът на този часовник би трябвало незабавно да почервенеет и така да даде сигнал за тревога. Шалва Евсеевич имаше и друг замисъл. В тези времена на подлещите-командири нямаша вяра, те бяха напакостили доста в Испания. И за да не намислят те, мерзавците, да се предадат в плен в случай на нещо, в часовника монтираха специално устройство. Вдига ръка човекът, а от часовника изскача отровна игличка и го бодва.

В цялата страна в един и същи ден на всички командири от РККА връчиха такива часовници. Но нали всеки човек, дори и маршал да е, все веднъж на ден ще вдигне ръка! Един искал да посвири на цигулка, друг да се превърти на лоста, трети посегнал към шкафа за коняк... Колко от тях паднаха в този ден!

Така подведе любимия си вожд комисарят Потрошилов. А вождът реши: по-добре да се прочуе като злодей, отколкото като идиот. И обявиха всички покойни командири със задна дата за врагове на народа, пак със задна дата проведеха заседания на трибуналите, а пък роднините се наложи да ги затворят за убедителност и неразгласяване.

Тогава него го хвърлиха в Заведението... Макар че понякога той разказваше и така:

– Хвърлиха ме някъде в тила на врага, в самия Берлин, в смисъл – бърлогата. Вървя по Унтер ден Линден, излизам на Адолф Хитлерщрасе. Аз съм с полушубка, кожух, шлем-маска – всичките нови! Гледам, срещу мен нахално върви през забранената ивица фелдмаршал Кайтел –

5. РККА – съкр. от Работническо-селска Червена армия.

същият, който после подписа капитулацията. Аз викам бързо три пъти: „Стой! Стой, кой идва! Стой, ще стрелям! Произведох предупредителен изстрел в главата, и той се свлече. Е, тогава дотичаха, съставиха акт, гестаповската охрана в ареста, а на мен десет дни отпуск...“

Разказът на Шалва Евсеевич за тези десет дни е невъзможно да бъде приведен поради пълната му неприличност.

5. А ЕТО ЗА КАКВО БЯХА ПРИБРАЛИ ЧИЧО САНЯ

Ако силно се заядем с тази история, може да намерим в нея маса несъответствия и нелепости. А ако хич не се заяждаме, тогава ще мине и за истина, понеже, ако си спомним, за истина са минавали и много по-големи небивалици.

Чичо Саня лежеше не за пръв път. Той сам някога казваше:

– Колкото и присъди да съм карал, а нито веднъж не съм подписвал молба за помилване. Не, лъжа. Веднъж подписах. Само че много отдавна. Нея сега я наричат „Молението на Даниил Заточеник“.

Последният път срещу чичо Саня беше повдигнато обвинение в предаване на важна военна тайна на врага. Аз също ще ви я издам, щом е такава работата. Тайната се заключаваше ето в какво. Както е известно, военните звания у нас вървят така:

лейтенант;
старши лейтенант;
капитан;
майор;
подполковник;
полковник.

А нататък? Не се ли досещате? Нататък следва генерал-майор, а още по-нататък... мислите, генерал-подполковник? Не, нататък идва генерал-лейтенант, а чак после генерал-полковник, а никакви генерал-подполковници не съществуват.

Разбира се, всичко това е било замислено с цел да се дезориентира противника. А когато противникът след няколко години все пак загреял, че тук има нещо, за всичко обвинили чичо Саня, тъй като той веднъж по недовиждане нарекъл един подполковник лейтенант – не видял, че звездичките му са големи.

Всъщност тази велика тайна навремето бе издадена на врага от известния шпионин Лев Пенковски. И това беше, уви, още не най-главната тайна. Шпионина го разобличиха, чичо Саня го пратиха в Заведението. Подозираха го, и то не без основания, че наистина е безсмъртен.

6. А ЕТО ОТКЪДЕ БЕШЕ ПРОИЗЛЯЗЪЛ КУЗМА НИКИТИЧ

У нас още обичат да мърморят: няма свобода, няма свобода! Че за какво ви е тая свобода, за какъв дявол? В Заведението излизай във всеки коридор, на всеки населен етаж, във всяка стая надникни, слез долу на двора – всеки обитател на първия ти въпрос може просто да ти каже кое откъде се е взело и накъде е тръгнало. А и така, да постоиш наоколо, да послушаш, също е полезно, понеже се водят разговори възвишени, конструктивни и в обстановка, максимално близка до дружеската. И не говорят за земния прах, не сравняват вчерашната кирза с утрешната – не, издигат мисълта си към изворите, дълбините, светлото именце на Кузма Никитич така и пърха от уста в уста, като райската птичка колибри. Наостриш уши, и се ужасяваш, разбирайки в каква мизерия и мръсотия е тънело човечеството до появата на Кузма Никитич. И само човечеството ли! Цялата Вселена не е могла сама да се устрои прилично! Жалко само, че обитателите трактуват този въпрос всеки по своему.

Един обяснява, че Кузма Никитич Хегемонов се е родил в град Симбирск в семейството на небогат пияница. (Някой непременно ще добави при това: „обущар“, тъй като археолозите били намерили на главата на Кузма Никитич вдлъбнатина точно във формата на обущарски калъп.) Като се родил, напълно самостоятелно открил трите закона на диалектиката, а заедно с това, пожалвайки баща си, и закона за всемирното разкарване на махмурлука. По-рано всички хора сутрин ги цепела глава – не знаели, че трябва да пийнат за разкарване на махмурлука.

В юношеска възраст Кузма Никитич взел най-дейно участие в брауновото движение и го оглавил, извоювайки окончателна победа над максуеловия демон от втори род, в резултат на което се образувала сериозна бездна. Известно време Кузма Никитич лично витаел над бездната, но това скоро му омръзнало, и той обнародвал две постановления едно след друго: за отделяне на светлината от мрака и на водата от сушата. И станало така.

Друг ще разясни, че на Кузма Никитич само майка му била обикновена жена, завеждаща отдел в магазин „Берьозка“⁶. Веднъж, в Деня на търговския работник, хиляди хора извършвали обилни приношения на

---

6. „Берьозка“ – системата от валутни магазини в бившия СССР, нещо като нашия „Кореком“.

своите езически богове Орс, Минторг и Госкомцен⁷. Като се уморила от принасяне на жертви, жената полегнала да си почине направо там, на Пияната поляна. В небето се разразила суха буря, и една мълния взела и ударила право в легналата по гръб търговка. От удара жената се събудила и усетила, че е забременяла. Кузма Никитич непосредствено от утробата започнал да дава ценни указания по износването си: искал кога краставички, кога сельодка, кога проста мазилка. Благодарение на внимателното му ръководство майката успяла рязко да съкрати срока на бременността и решително да излезе от съставения от невежите лекари график. Нататък пак следвало витаене над бездната и отделяне на водите.

Трети ще разкаже, че бащата на Кузма Никитич е бил не обушар и не мълния, а механизатор от совхоза „Зареченски“. По време на горещата жътвена кампания той ден и нощ не напуснал комбайна и изведнъж внезапно се изморил и заспал. Луната видяла младия комбайнер и се влюбила в него. И плод на любовта станал тъкмо Кузма Никитич – комбайнера го наричали Никита.

А още може да се дочуе, че Кузма Никитич имал брат-близнак Ариман Никитич, и те с този брат почнали да се бъхтят още в майчината утроба по идейни разногласия, а като пораснали, се млатели с велосипедни вериги, а после по лично заявление на Кузма Никитич за двайсет и четири часа изгонили Ариман Никитич в град Мюнхен, но и оттам той продължил да пакости на родния си брат и на всички останали живи хора с добра воля.

А пък ако съвсем ви провърви, може да срещнете в коридора стар дядка с музика – Хармоний Баянич Кардионов. Бутни му своята порция кирза, и той ще ти изпее юнашка песен, каквито знае страшно много: „Кузма Никитич отива с отчет в престолния Киев-град“, „Кузма Никитич и стареца Херакъл“, „Кузма Никитич капитално ремонтира земното притегляне“, „Кузма Никитич помага на трите кита да държат земята“, „Боят на Комуналния мост“ и още осемдесет и пет броя. Жалко само, че песните, както и митовете, напълно си противоречат една на друга: в едни Хегемонов геройски загива в битката за качество, в други продължава да облага с данъци и псувни посрамените народи. А една песен дори клеветнически твърдеше, че той е лежал в затвора цели трийсет и три години, но това вече е пълна глупост.

А и наистина (макар че тази дума – „наистина“ – в Заведението не

---

7. Минторг – министерство на търговията; Госкомцен – държавен комитет по цените.

значи нищо и може да се окаже същата измислица като останалите), а и наистина Кузма Никитич беше голям човек. С какви само титли не беше удостоен той приживе: и централен преобразовател, и успешен първооткривател, и водещ основоположник, и достоен продължител, и верен ученик, и войнстващ материалист, и провъзвестител на всичко прогресивно, и творец на съвкупния обществен продукт, и организатор на живота, и началник на всичко, и ръководител като Володя, и лице с колосално световно значение. Като почнат на празници да ги изброяват от сутринта, чак към залез слънце свършват величаенето. Но главната негова титла беше – неуморим борец със смъртта. Казват, идеята за тази борба му я подхвърлил на същата Савеловска гара някакъв пропилен интелегент, поклонник на философа Фьодоров. Дотогава Кузма Никитич не бил много просветен, защото искрено смятал, че хитлеровият фелдмаршал Паулус, пилотът-шпионин Пауърс и латвийският композитор Паулс са един и същ човек, само че много хитър и издръжлив.

След интелегентната беседа Кузма Никитич мигом изтрезнял и без да излиза извън гарата, направил всичко зависещо от него, за да може идеята да овладее масите. За това му се наложило временно да стане не само колективен пропагандист и колективен агитатор, но и колективен организатор. След известно време той явно почувствал, че учението му е всесилно, защото е вярно. „И вярно – помислил Кузма Никитич, – как не можах сам да се сетя за това?“

Ето как веднага след това Кузма Никитич със своите многобройни привърженици основал Заведението, в което да може без да бърза, с вкус да пристъпи към изкореняването на самото понятие смърт... А за да не може тя, костеливата и безносата, със своя вид да разваля настроението на обитателите, Хегемонов измислил Стоманената порта.

Тази порта бе висока десетина метра и дебела около метър, едната половина беше снабдена с най-гънко острие, а другата – с жлеб за него. По идея това острие би трябвало да разчлени осмелилата се да се вмъкне смърт. Но на практика механиците объркаха всичко, смениха някъде плуса с минус, и в резултат да влезе през Стоманената порта можеше който си иска, а виж, да излезе...

Говореха впрочем за червеното копче, с помощта на което Кузма Никитич пускал свършилите работата си зидари и камионите, каращи кирзата, но никой не бе виждал това с очите си – заповядваха на всички да приемат усилена доза успокоително. Разбира се, портата се отваряше за избраните, как иначе? Нали и комисии идваха, и лектори от дружеството „Знание“. Жалко, само жени нямаше. Медицинският консилиум бе

решил, че организмът, лишен от перспективи за естествено продължаване на рода, неволно ще почне да се стреми към безсмъртие, широко използвайки неразкритите вътрешни резерви.

Отначало, казват, водели при Кузма Никитич някаква мадама, замаскирана за всички като инструктор по стрелба, но после престанали, понеже вече не било потребно. Санитарите и консилиумът редовно излизаха в отпуск, но къде – никой не знаеше. Редовите обитатели ги утешаваха със слухове, че някъде в света съществува аналогично женско Заведение, възглавявано от старата другарка на Кузма Никитич на име Виктория Викторовна Перемога. На времето Кузма Никитич бил принуден да се раздели с нея в името на тържеството на идеите на кузмизма-никитизма. А пък на останалите добавяха в кирзата такова специално лекарство, че по този въпрос да не се безпокоят много.

7. В БОРБА СЪС СМЪРТТА

Но какво са легендите? Само фолклор, и нищо друго. Впрочем смяташе се, че именно Кузма Никитич е съумял да придаде на фолклора истински народен характер. Това уж се случило в оня момент, когато за пръв път в живота си той съжалил покойниците, че са умрели, и съчинил за чувствата си псалм по мотив от песничката за чаплата:

Плачу и рыдаю,
Егда помышляю
О Людех,
Лежащих во гробех.
Ах, скажите, чьи вы?
Ах, скажите, чьи вы?
За какой
Такой
Сюда попали грех?

Самият Кузма Никитич никога не напускаше Заведението. По този повод също вървяха слухове, но вредителски, особено сред интелигенцията. Дали че се страхувал от партийна отговорност за създаване на принципно ново учение, дали че бягал от отговорност наказателна, понеже онзи път бил взел от Савеловската гара още и чужд куфар с пари – иначе как биха оборудвали Заведението?

Не само философът Фьодоров в преиначеното изложение на пианицата бе подтикнал Хегемонов към борбата му. Той и сам, придвижвайки се по служебната стълбица, получавайки все пови и нови блага и прикрепителни купони с различни цветове, с всеки ден все по-силно и по-силно се възмущаваше от мисълта, че рано или късно ще се изравни в правата си с всички останали.

От медицината той изстиска всичко, което можа. Членовете на консилиума вежливо премълчаваха в отговор на настойчивите му искания да дадат поне краткосрочна прогноза за вечен живот. „Два века не живее никой...“ – почна да писка един старорежимен недобит професор, но веднага щом напусна кабинета, бе добит от тогавашния ръководител на санитарната служба Нафик Героев.

Какви два века! Вечност – и тя не би стигнала на Кузма Никитич за възплъщаване на безсмъртната му идея. Тя, идеята, беше безсмъртна,

това той знаеше твърдо, но виж тялото, независимо от диетата и процедурите, тихо започна да се предава. В тези времена по цялата страна вървеше слух, че в град Кременчуг живее специален лекар-шарлатанин. Санитарната служба отвлече шарлатанина и го докара в Заведението. Шарлатанинът огледа зъбите на Кузма Никитич и изведнъж предложи да му ампутира органите на стареенето. И веднага съобщи на ухото на пациента кои именно. Кузма Никитич в ужас се хвана за упоменатите органи с двете ръце, тъй че после с труд успяха да разтворят пръстите му, а на шарлатанина нареди да продължи творческите си търсения в друга посока. Още в първата нощ шарлатанинът се хвърли да бяга и бе прерязан от Стоманената порта. Смята се, че за добро. Че иначе можеше да посъветва Кузма Никитич за безсмъртие да яде живи бебета. И щеше да яде! И щяха да му доставят бебета! И някои майки биха го смятали за чест – така става винаги, когато някоя идея напълно овладее масите. Отсечената част от шарлатанина дълго време се използваше в качеството на нагледна агитация.

И тогава, разочарован от науката, Кузма Никитич реши да унищожи и самото Време.

За начало той измисли да разпространи своето съществуване в дълбините на миналото. Така и възникнаха легендите за витаенето над бездната. Но легендите се раждаха сред невежия народ. За научна обосновка трябваше референтите отначало сякаш случайно, а после все по-настойчиво да намират името на Кузма Никитич в старите книги и документи.

Първата находка беше направена в списъка на народоволците от процеса на сто деветдесет и тримата, който оттогава в историческата наука беше заповядано да се нарича процес на сто деветдесет и четиримата. От това историята не се разтревожи много.

После пушкинистът Рогозулин с необикновена убедителност доказа, че стихотворението на Александър Пушкин „За бреговете на далечната родина“ е посветено съвсем не на вятърничавата шпионка Амалия Ризнич, а на Кузма Никитич, който оказал върху поета в периода на заточението на юг най-благоотворно влияние. Рогозулин преброи, че в стихотворението с редки изключения ги има всичките букви, влизаци в състава на името, презимето и фамилията на ръководителя – по този начин волният бард зашифровал крамолния адресат.

Академик Фулгоганов без особен труд включи Кузма Никитич в числото на фаворитите на Екатерина Втора, при това, според неговата версия, по този начин Хегемонов се опитвал да склони императрицата

да освободи селяните от земята. При това Кузма Никитич писал за възлюбената си назидателни оди, изпреварили времето си по идейно-художествено ниво и затова безвъзвратно забравени. И светлият княз Потьомкин-Таврически всъщност казал на Фонвизин след премиерата на „Бригадира“⁸: „И да умреш, Денис, по-добре от нашия Кузма няма да пропишеш!“ От тази хипотеза пострада библиотеката, от която се наложи да изземат десеттомния „Азбучен списък на фаворитите на Екатерина Втора“, понеже Хегемонов там го нямаше. Макар че ако се замислим, можеха да се ограничат само с втория том „Гапоненко-Егулашвили“⁹.

Впоследствие същият академик откри, че император Петър Велики, намирайки се на смъртен одър, изрекъл: „Дайте всичко... на Кузма Хегемонов, този мъж ще възвеличи Русия повече и от мен!“, а подлецът Меншиков изопачил всичко по своему.

На останалите учени в Заведението им се наложи по неволя да участват в това надбягване в дълбините на вековете. Оказа се, че точно Кузма Никитич пред Успенския събор нарекъл Борис Годунов цар Ирод, след което спокойно взел от разхайтените момчета предназначенията за него копейка, преоблякъл се като Иван Сусанин, завел в гората поляците, с численост към една дивизия, и там ги избил всичките.

В стенвестника на осмия етаж „Паметка на патриота“ се появи статия, приписваща на Кузма Никитич авторството на „Слово за похода на Игор“ и съкрушителния разгром на половците в собственото им леговище. А друга статия доказваше, че ако имената „Рюрик, Трувор и Снеус“ се запишат на глаголица, то ще се получи „Кузма Никитич Хегемонов“, и не са призовавали никакви варяги да въведат ред, а просто са ги призовавали към ред, като при това солидно са ги набили.

Специалистите по западна история заявиха, че Кузма Никитич, като лице с колосално световно значение, принадлежи на цялото човечество. Именно той, великият просветител, насочил недосетливия дотогава Гутенберг към идеята за книгопечатането, и дори, строго погледнато, Фауст е бил, разбира се, Кузма Никитич! Че кой друг!

Всички загадки на историята се обясняваха с негова помощ много лесно. Той, Кузма Никитич, преоблечен като проста френска пастирка, изгонил англичаните (ето защо прословутата Жана д'Арк предпочитала да ходи с мъжки дрехи!). Той, Кузма Никитич, позирал за портрета на Джокондата, и вземайки от ръцете на старателния, но не много

---

8. Денис Фонвизин – руски писател от края на XVIII в.

9. Фамилията Хегемонов на руски се пада на буквата „Г“ – „Гегемонов“.

задълбочен Леонардо четката, придал на изображението си измъчващата потомците усмивка. А Данте, като се срещнал с Хегемонов в тъмната гора на четири очи, бил така потресен от идеите на кузмизма-никитизма, че незабавно написал „Комедията“, прославил и двамата във вековете.

Наистина, тук се подхлъзна един млад аспирант. Когато по време на разкопки в Нова Зеландия беше намерен черепа на непримиримия борец срещу робовладелия Рим, царя на хуните Атила, аспирантът задочно направи скулптурен портрет по метода на Герасимов и пред обитателите застана много младият и весел Кузма Никитич. Тук референтът Друбецкой-заде като най-умен съобрази, че черепът, меко казано, лежи в гроба, а пък Кузма Никитич – ето го! Престъпният бюст от страх се разцепи сам, а за замазване на скандала обзаведоха в Червения кът табло „Героите на Троянската война“, където Хегемонов скромно се помещаваше между Терсит и дървения кон. Само той от цялата компания имаше вратовръзка и фамилия. Аспиранта го намери с дълбока рана в гърдите. Беше обявено, че той сам е намерил смъртта си при опит да изтръгне от сърцето си образа на Кузма Никитич.

Тогава и ционистът Семьон Агресор си спомни, че има съответното образование, и откри сред древните свитъци апокрифното „Евангелие от Симеон“. За всеки случай той направи три варианта: Хегемонов като вожд на бедняците Христос, Хегемонов като атеиста-богоборец Юда и Хегемонов като народния отмъстител Варава.

Професионалистите отиваха все по-далеч и по-далеч, и ето че стана ясно кой демон е консултирал Сократ и кой всъщност е оросил Даная със златен дъжд. Оставаше само Стария Завет, но тук всички изпревари самият виновник за тържествата: веднъж, разчувстван, той напълно отчетливо и свързано произнесе от екрана: „Че аз Адамовата баба от ей такава сополанка я помня!“

И на всички стана ясно, че с такъв исторически багаж пред Кузма Никитич е целият живот. Преходът към бронзовия век сякаш беше станал в предишното тримесечие, а пък „Указът за свободата на дворянството“ беше като излязъл от вчерашния вестник „Известия“. Да съществува в такива исторически мащаби беше за Хегемонов съвсем проста работа.

Друбецкой-заде измисли още един хитър ритуал: всяка година в навечерието на Осми март Кузма Никитич с помощниците си надписваше поздравителна картичка и лично я пускаше в пощенската кутия пред голяма тълпа обитатели. Картичката беше адресирана до майката на

Кузма Никитич, която уж живееше в далечното неперспективно и нечерноземно село Гаечни Ключове. При това Кузма Никитич изкарваше тъга на лицето си и укорително клатеше глава – тъй да се кажа, заради вас, готованци неблагодарни, и родната си майка няма кога да посетя! Обитателите, както се и предполагаше, си мислеха: ей че здрава е Хегемоновата порода!

Ако с далечната история можеха да правят всичко, каквото поискат, то с най-новата нещата бяха по-сложни. Трабваше от една страна, да се покаже водещата роля на Кузма Никитич в работническото и национално-освободително движение, а от друга страна – да се направи това така, че пази Боже, да не засегнат никой от живите досега ръководители.

Разработиха вариант, в който Кузма Никитич бяга от туруханско заточение в Тибет, където веднага почва да обръща далай- и панчен-ламите към кузмизма-никитизма. Пак там той преуспява в търсенето на снежния човек, издава му документи и му помага да си уреди жителство, наистина чак в град Кимри. Тогава в Хималаите се появил Ръорих и с цялото си семейство почнал да уговаря Хегемонов да не оставя хората на произвола на съдбата. Хегемонов се върнал и дори по едно време ръководел космическата програма. Именно той казал на Гагарин: „Е какво, Юра, почетяхме ли?“, на което космонавт номер едно отвърнал с историческото: „Полетяхме!“

В кабинета за политическа просвета местните майстори оборудваха табло с фотопортретите на членовете на Политбюро. Пак там прикрепиха и снимка на Кузма Никитич, снабдявайки я с хитро устройство: малко по малко тя се преместваше от последното място, мъчейки се да стигне крайно лявото в горния ред. А ако дяволът докарваше някоя комисия, натискаха бутон за махане – и снимката се маха веднага. До заминаването на гостите, разбира се. Много добре го бяха измислили – и Кузма Никитич е почетен, и за бащиците наши не е обидно, милостивите.

8. ПРОИЗВОДСТВЕНАТА ЧАСТ

Посред нощ Тихон Гренадеров изведнъж си спомни кой е той. Но за съжаление само отчасти. Наистина и това стигна, за да изплаши съседите:

– Аз съм жесток кент! Аз съм жесток кент!

Чичо Саня и Шалва Евсеевич се хвърлиха да го успокояват.

– Синко, а какво е това – жесток кент?

– Това, чичо Саня, е такъв велик пич, яко стабилияга... По руски казано – тежкарски кадър... А нататък – пак не помня... Какво значи това?

– Това трябва да те питам теб, млади човече – сурово каза комисарят Потрошилов. – Той, сополанкото, е от пандизчиите – на техния език приказва. Във всеки лагер си имат свой език, тоя не го знам... Татуировки по ръцете наистина няма, но сега ще трябва да си наглеждаме вещите...

– Да наглеждаме, да наглеждаме – каза чичо Саня. – Трябва да вярваме на човека, а не да наглеждаме.

– Ето такива дръпнати усти пропукаха нашата Родина – забеляза Шалва Евсеевич. – Залитания... Какви залитания, дявол ги взел? Ами ако утре дойде война?

– Драги мой комисарю – каза чичо Саня. – През целия си повече от дълъг живот никъде не съм срещал по-голямо количество началстващи глупаци, отколкото на бойните полета. Там нашия Тихон за такива непонятни думи насън щяха веднага да го очистят. Боже мой, мислех си, къде ли се крият те в цивилния живот? В заведенията като нашето?

– Трябва да напиша рапорт до командира – каза Потрошилов. – Те пращат при нас специално подмладени разузнавачи – присаждат им ташаци от маймуни и ги пращат... Аз пет броя от тях сам разобличих в клозета през четирийсет и осма година на гара Арьс... Провериха – точно, маймунски. А на вид – ето такива момчета...

– Пишете, пишете – ухили се чичо Саня. – А кой му разясняваше секретните устави? Кой разгласи материалната част на щик-ножа? И сам вие, Шалва Евсеевич, насън викате такива неща...

Шалва Евсеевич почервения.

– Продължавай да либералничиш – каза само той. – А когато отново се надигнат младобухарците или там протопоповете? Че той ще

стреля в гърба ни!

– А Кузма Никитич какво ни трактува? – попита чичо Саня. – Той ни трактува, че на младежта трябва да се доверяваме... Или по-широко да издигаме... Или по-дълбоко да разширяваме – не помните ли дословно?

– По-смело да напредваме – поправи го Потрошилов. – По-широко да използваме... А, по-дълбоко да издигаме!

– Или по-високо да разширяваме – предположи чичо Саня. – Или по-широко да размахваме? Или по-дълбоко да използваме?

– Ненапрасно вас, нителигентите, народът ви нарича объркани глави – каза Потрошилов. – По-дълбоко да се осмеляваме, ето какво! По-високо да се доверяваме! По-смело да се шириме! По-широко да разбираме...

Тук на помощ му дойде самият Кузма Никитич. Само че нехайният референт беше забравил да му отвърже лигавника – за купуване на нови вратовръзки за Хегемонов нямаше да стигнат никакви фондове.

– ...С началото на новия трудов ден – каза ръководителят като Володя. – ...Срещу утринната зора... краси с нежна светлина... работа на чест, доблест и на компетентните органи... слуховете за уж принудителния... чест и слава... оставете на мира... побит на кол съгласно постановление... гъстата мъгла на идеализма... да вземем на въоръжение... нищожни съмняващи се... носят противозачатъчен характер... първата реколта в хамбара... оставете шията ми на мира!

Кузма Никитич рязко, като момченце се извъртя и ухапа за ръката Друбецкой-заде, който се опитваше, макар и късно, да отвърже лигавника, тъй като на лигавника имаше неприлична френска картинка. Подлецът оператор със закъснение завъртя камерата, подлецът звукооператор пък не се сети да заглуши страшния вик на референта. Оказа се, на Кузма Никитич му бяха пратили от Япония нови зъби от четвърто поколение, и ето че не се стърпя да ги изпробва.

– Командирски глас! – похвали референта Потрошилов и добави в стихове: – Сега на почит всеки труд е, все едно какъв!

За съжаление така си и беше. Не само с идеи живее човек. В зората на историята беше предписано обитателите на Заведението да шият работни ръкавици от брезент. Всяка Нова година някъде отгоре върху събралите се на двора обитатели се спускаше лист хартия, украсен със солиден печат. Освен печата на листа имаше число, най-често толкова огромно, че дори Кузма Никитич смаян подскачаше, зачеркваше последната нула на числото и с неочаквана сила хвърляше листчето обратно

нагоре. При това обитателите падаха на колене и умоляващо протягаха ръце към синьото квадратче на небето. Най-често листът се връщаше, и това се смяташе за признак, че висшите сили са се съгласили с поправката. От всички се откъсваше въздишка на облекчение, всички се поздравяваха един друг и весело вървяха към работилниците, към своите „Сингери“, „Веритаси“ и „Вятки“. Тук ставаше ясно, че не са докарали брезент, има само весела шарена басма. Понякога и басма нямаше, затова пък имаше купища атлаз и кадифе. Какво да се прави – шиеха от кадифе, велур, кримплен и лурекс.

Веднъж посредством тежка преписка с върховете Кузма Никитич успя да се пребори ръкавиците да се приемат не по чифтове, а на тегло. От това размерът на ръкавичките рязко се увеличи. Дори някак успяха да проведат блестяща експортна операция. Този път вместо нормална материя докараха златоткан църковен брокат – беше останал след Хилядолетието от покръстването на Русия. Огромните брокатени ръкавици бяха незабавно изкупени на корен от хитрите японци. Японците прорязаха в тях дупки за главата и ръцете и пласираха цялата партия на американските милионерки в качеството на вечерни тоалети. Стърчашият отстригани палец придаваше на тоалетите особена пикантност.

Някой път изобщо не докарваха плат, затова пък докарваха стоманени листове. Като начало затриха няколко шевни машини; после сръчните обитатели намислиха да ги занитват. Никой не умееше да прави това като хората, нитовете стърчаха на всички страни. „Че това са точно ежови ръкавици!“ – досети се чичо Саня.

Имаше и уникални поръчки. За поредния юбилей се наложи да ушийт топла ръкавичка с огромни размери. Ушиха я, къде ще се дьнат, но останалия план нямаше с какво да го изпълнят, пуснаха за шиене собственото си постелно бельо, стигнаха и до одеялата, цялата зима мръзнаха. А чудото-ръкавичка, според слуховете, след юбилея била изхвърлена и в нея се заселили цял ред диви животни, което дало на незрелите умове повод да съчинят приказката „Дядовата ръкавичка“.

По-лошо беше, когато се свършиха конците. Никой и не мислеше да отменя шиенето – за да не загуби народът придобитите с такъв труд навици. Така и дупчеха на празен ход бризента, креп-марокена или каквото попаднеше там. От дупченето с иглите заготовките се разнищваха и когато пристигаха конците, вече не бяха годни за нищо. А за да не спира никой да шие, в работилниците поставиха специални механизми, наречени ударници. Само се замечтаеш, облегнеш се на неудобното столче, а ударникът като те удари! Ударниците бяха японски, и всеки

струваше толкова, че можеха да оборудват цяла нова работилница.

В допълнение към ударниците и като благодарност за вечерните брокатени ръкавици японците, които бяха сбъркали някой йероглиф, изпратиха по грешка електронен дояч. Известно време Кузма Никитич и обкръжението му се забавляваха, гледайки как роботът поглажда невидимата крава, побутва с хромирания си крак невидимия гюм, дърпа с гумените си ръце невидимото виме. Поразвлякоха се и го забравиха, и роботът стоеше в някакъв килер, от време на време самоволно се включваше и неспокойно шареше наоколо с манипулаторите си. Така продължи дотогава, докато целият административен етаж и двата съседни не се събудиха от страшен вик. Японската дяволия била свикнала да броди по нощите, натъкнала се в коридора на тогавашния началник на санитарната служба, тръгнал на скрита проверка, хванала го в стоманената си хватка и започнала по възможност да го дои. Събралите се наоколо санитарни не могли да отскубнат Нафик Героев, само охкали и въздишали, само Павел Янович Залубко се осмелил да ритне дояча по фотоелементите. Доячът го ударил с ток и продължил действията си, докато не издоил Героев до смърт. Всички облекчено въздъхнали, понеже дори сред санитарите Нафик Аблазизович се славел като садист. Направо там, над неизстиналото тяло, службата оглавил по-либералният Павел Янович. Срещу робота насъскали два негови земляка-ударника и го довършили някъде в далечните ъгли на мазето.

...Когато Тихон Гренадеров със старите си другари дойде в работилницата, брезентът беше налице, но вместо конци бяха докарали китайско мулине. А докато го разплетеш, а и на макарата да го намотаеш! Нека оставим тружениците над скучната им работа и да се запознаем с най-изтъкнатите обитатели на Заведението.

9. ИСТИННО РУСКИ ХАРАКТЕР

При циониста Семьон Агресор по грешка или зла умисъл заселиха Терентий Тетерин. „Аз съм антисемист!“ – характеризираше се гордо Тетерин. Детството му бе преминало в трудна вътрешна и международна обстановка. Бащата на Тетерин разобличи двама лекари в замяна на орден „Ленин“¹⁰. После пуснаха лекарите, ордена прибраха, а на таткото наговориха маса гадости.

Терентий растеше саможив, в училище повече си мълчеше. Само веднъж в час по химия, когато учителят с огромен труд обясняваше на разделно обучаващите се хаймани значението на периодичната система на елементите за международния пролетариат, Терентий не се стърпя, вдигна ръка и с тъничък глас попита:

– Тоя Менделеев чифут ли е, а?

След педагогическия съвет таткото биеше Терентий с колана и му говореше:

– Така, сине! Разобличавай космополитите! Все едно ние в тяхната химия няма да се оправим! Само че за себе си, сине! Ще кажеш на глас, като дадат команда!

И така Терентий цял живот все чакаше тази команда. И цял живот не можа да живее заради евреите. Дори най-добрият му приятел Саня Бикадоров при проверка изведнъж се оказа евреин и изби зъб на Терентий заради едно неструващо момиче. А в армията офицерите-семици постоянно го тикаха в ареста. Дори сред редовия състав казахските, бурятските и чечено-ингушките евреи няколко пъти го биха и дори го изкарваха крадец само защото той си вземаше от тях личните вещи, които му харесваха.

А ротният старшина-чифут казваше:

– Дъвытэсь, хлопци, на цю бисову дитыну: пяти контынетив на мапе показаты нэ умиет! (укр.)

Петте континента, разбира се, ги бяха измислили пак премъдрите соломоновци, понеже нашата земя е една, а виж, тъпчат я всякакви там, без род, без племе.

Направо във водката, употребявана от Терентий, евреите сипваха особено вещество за главоболие и треперене на ръцете. Евреите-портиери специално изчезнаха, за да не посипват тротоарите с пясък, и

10. Има се предвид скалъпеното дело срещу „лекарите-вредители“ през 1949 г.

Тетерин ходеше целият в синини. Ерусалимските милиционери често го хващаха по пътя от работа към къщи и го караха да ношува при тях в изтрезвителното.

Там и стана срещата на Терентий с един учен, който не му се смееше, а го съжали и му помогна да си плати глобата. За този учен също нямаше живот, понеже хитрите евреи много по-рано бяха направили всички принадлежащи на него открития и изчисления. Ученият заведе Терентий в дома си, почерпи го за разкарване на махмурлука и му даде да прочете няколко самоделни книжки. Особено запомни Терентий една от тях. В нея се разказваше, че евреите – това са всичко на всичко неразумни хазари. Виновен за всичко бил вещият Олег, който веднъж им вложил малко ум, а те за наша беда се възползвали от него.

Терентий Тетерин превърза полите на самото си с конец, за да се образува нещо подобно на свинско ухо, и в такъв вид ходеше из града за голям срам за децата на Цион. После се оказа, че татарите също могат да го пребият за това, което те незабавно и с удоволствие сториха, и добре, че не го заклаха съвсем. Добре, но не много: линейката с бития и недоклан Тетерин, карана, разбира се, от семит, го откара направо в Заведението.

Колкото и да е странно, Агресора и Тетерин изобщо не си прегризаха гърлата. Отначало, разбира се, те се гледаха като вълци и злобно се лаеха, пишеха чести и гневни писма до КГБ и ООН, устройваха протестни демонстрации и гладни стачки. Като стигнаха до последната степен на гладуване и се убедиха, че никой не е тръгнал да ги храни венозно и с клизма, те внезапно се обединиха и без ни най-малко да се срамуват, пред очите на изумените обитатели организираха тайна масонска ложа „Славянски Цион“. Често можеше да се види в коридора как те, надянали самоделни престилки и въоръжени с откраднати от арменците мистрии, извършват зловещите си секретни обреди, плашейки хората със страховити клетви. Агресора и Тетерин си поставяха за цел да примамят в мрежата на ложата не кой да е, а самия Кузма Никитич, и да го направят покорна марионетка в мръсните си ръце. За тези планове прекрасно знаеше санитарната служба, но не ги пресичаше, за да може в случай на нещо да хвърли цялата вина върху заговора. Тайните агенти на санитарната служба Васичкин и Тиртични с всички сили опитваха да се внедрят в редовете на ложата, но безуспешно: масоните или назначаваха и безкрайно продължаваха изпитателния срок, или им предлагаха да се подложат на твърде унизителен обред, или искаха препоръчителни писма от Ротшилд и Романенко.

10. ТРЕЗВЕНИЦИ

Васичкин и Тиртични по-рано пиеха – че кой ли не пие? Те впрочем пиеха здраво – всичко пропиваха и вкъщи, и в службата, а веднъж пропиха дори американски танк „Генерал Шерман“, набавяйки го неизвестно откъде. При това на жените си те горещо разказваха, че всеки път след заплата и аванс във входа ги причакват някакви неизвестни хора, поставят ги на колене, пъхат им в устите по една фуния и изливат там водка, при което не се уморяват да правят това в течение на два-три дни. Заплатата на потърпевшите злодеите вземали със себе си, за да продължат след две седмици странното си занимание.

Жените слушаха, търпяха, а после вързаха веднъж Васичкин и Тиртични и ги поведоха във вързано състояние направо в Кавказките планини при някакъв известен хипнотизатор. Хипнотизаторът им отказа, твърдейки, че Васичкин и Тиртични са здрави мъже, които напълно могат сами да сложат кръст на порока си, и му е жал да хаби заради тях тайнствената си сила. Жените настояваха, примамваха го с тънките пачки непропити пари и го заплашваха с жалби. Хипнотизаторът накрая се съгласи, но понеже заради тези нещастни жени беше в разстроено състояние, не можа да съдържи силата си и се престара.

Васичкин и Тиртични, хора последователни във всяко едно нещо, започнаха да НЕ ПИЯТ със същата страшна сила, с която по-рано пиеха.

Те организираха дружество на единомишленици и почнаха да купуват водка с каси, събираха се в нечия квартира и тържествено, под звуците на Шопен, изливаха напитката в тоалетната чиния или в умивалника. От този бюджет жените ревнаха още повече и взеха да крадат водка от мъжете си с цел да я препродават вечерно и нощно време.

Васичкин хвана съпругата си в тази работа, но реши да не я бие, понеже му хрумна велика идея. Защо да я изливаме, ако можем да я продадем и да купим още? А после отново да я препродадем и още да накупим, а пък после, когато цялата тя, милата, се събере в едни ръце, тогава ще ѝ видим сметката...

Тиртични се зарадва и мигом отхвърли собствения си четирийсетгодишен план (според него се предполагаше ежегодно да се снижава силата на пшеничната водка с един градус) като меншевишки. И машината заработи, пред входовете на Васичкин и Тиртични нощем стояха опашки.

На дружеството трябваше да се измисли емблема – символ на непие-нето. Но няма да изобразят телеграфен стълб, който не пие, понеже чашките му са обърнати надолу! И ето през нощта, оставяйки търговията на жените си, Васичкин и Тиртични с две кофи водка се промъкнаха на територията на зоопарка и почнаха да черпят всички животни подред. А без пари кой отказва? И слонът употреби, и носорогът, макар че първо предложиха на животните с роден произход. Мечката и вълкът се насмукаха безобразно, лисицата си сръбна с явно удоволствие, дори зайо-байо си пийна. Отдръпна противната си глава само едно малко зелено змийче, но какъв символ е това! Животните завиха, зареваха, почнаха да се хвърлят срещу решетките. Притичаха служителите, извикаха милиция и тя, без да мисли дълго, прати Васичкин и Тиртични в Заведението, от което жените на трезвениците много се зарадваха, понеже се чувстваха още млади.

В Заведението Васичкин и Тиртични отначало буйстваха, после опитаха „спокуха“ от бидона и почнаха много хитро да си намигат един на друг. Те веднага признаха примата на Кузма Никитич над всичко живо и разумно, бързо научиха строевите песни и практически извън конкурс бяха приети в санитарната служба под началството на Павел Янович Залубко.

11. МИНИСТЕРСТВО НА ЛЕКТОТО ПОВЕДЕНИЕ

Преди да бъде низвергнат в бездната на Заведението и отново да се възвиси там, на Павел Янович му се бе наложило да измине много славен път. Последователно разсипвайки поверение му за ръководство области селско стопанство, мебелно производство и точно машиностроене, той с волево решение беше прехвърлен в едно новоорганизирано министерство.

Това министерство възникна, когато накрая със скърцане на зъби беше признат факта за уродливото явление, сполучливо наречено от народа проституция. Намериха се умове, които решиха, че щом като това явление съществува, то незабавно трябва да бъде поставено в служба на интересите на държавата.

„Паша Залубко ще сложим! – казваха приятелите на Павел Янович, окопали се чак на самите върхове. – Наистина, той при нас се издъни няколко пъти, но пък това не е сложна работа! Всеки глупак ще се справи! Житейска работа!“

Наложи се да започнат на празно място. Референтът Друбецкой-заде (да, да, същият!) домъкна в кабинета на началника съчинения на Куприн, Мопасан, Ремарк и прочие съмнителна литература. Новопредставеният на обществото министър дълго разглежда ярките корици, но така и не се реши да отвори някоя от тях. „Това съм го чел още като ходех пеш! – заяви той на референта. – Това не е за нас, ние ще тръгнем по друг път. Стига сме се равнявали по западните технологии!“

За министерството беше специално построена двайсет и пет етажна сграда с твърде символична форма. Павел Янович тръгна да събира материал от хотел „Интурист“.

„Какво зяпаш, чичка!“ – му каза първата попаднала красавица и назова сумата, която взема във валута. Залубко изохка, зарадва се и без да губи време, изхарчи за красавицата отделените за министерството долари. При това той не престана да охка, подсвирква и да ползва персоналия си компютър, което много дразнеше красавицата. Накрая на дисплея се появи толкова голяма цифра на печалбите, че Павел Янович, без да напуска красавицата, телефонира цифрата на висшестоящите органи.

Там също изохкаха и отпуснаха за начално обзавеждане кредити, потребни за строителството на един самолетonosач, два театъра, четири стадиона и музей на осъдени фигури за половин милион глави. „Ще

насоча тези реки от пари в държавния джоб!“ – публично заяви Залубко и определи за себе си нечувана в историята заплаца в швейцарски франкове. „Поне да поживея като хората!“ – мислеше си той.

Из цялата страна независимо от религиозните и национални особености бяха започнати две хиляди и петстотин... дълго мислиха как да кръстят тези обекти. Старото название не става за нищо. „Пъблик хаус“ – това на английски е просто пивница, така може да дезориентираме чужденците. Освен това, много библиотеки у нас носят названието „публични“, но това съвсем не значи, че сътрудничките им са готови да разделят пламенността си с всеки читател. Друбецкой-заде се зарови в историята и след известно време се измъкна оттам с думата „вертеп“. Закипя работа на обектите на „Главвертепстрой“, „Востсибвертепстрой“, „Далвертепстрой“, но не задълго – никои не знаеше на какво трябва да прилича вертепа: на болница, на дискотека или на ферма за угояване на прасета.

Строителната програма се провали с трясък. Павел Янович се хвърли за консултация към същата красавица. „Че аз имам апартамент на Кутузовски проспект!“ – похвали се красавицата. Залубко завиши обещаната сума печалби и уреди да отделят за нуждите на министерството голям брой новопостроени жилищни блокове. Но възникнаха финансовите органи: а как ще осъществявате контрол? Кой ще знае с какво се занимават сътрудничките ви там, зад затворените врати? Павел Янович нареди да махат по дяволите вратите и преградите, за да се вижда всичко и да е под контрол, а по средата – да сложат будка на майстора.

Накрая всичко беше готово. Но още първата комисия отбеляза и строго наблегна на отсъствието на нагледна агитация. Павел Янович пък, вместо да изреже картинки от любимия си „Плейбой“, се разпореди да качат социалистически обещания, пълзящи план-графици на изпълнението им и почетна дъска. Със скърцане почнаха да внедряват бригадния подход.

Само три месеца след официалното откриване, с телевизия и Ала Пугачова, първите сътруднички, заливайки се с девическа руменина, пристъпиха прага на новото заведение. Изкарвайки от осем до седемнайсет часа първата си работна седмица без да дочакат нито един клиент, руските проститутки възобновиха предишната си дейност в неработно време.

Още по-лошо стояха работите в провинцията. Пращаните там различни специалистки неизменно попадаха в номенклатурата, а местните още не можеха да преодолеят изгарящия провинциален срам. Наложил се

да прибегнат към организиран набор, въведоха допълнителни придобивки: бесплатно хранене и облекло, състоящо се от черна сукнена блузка, черна шапка и черен чорапогашник за три рубли. На безплатното налитаха скитничките от гарите; в качеството на клиенти през прозорците се явяваха предишните им приятели, от които – никакъв доход. През прозореца – понеже за посещение на вертепа се изискваше паспорт, автобиография и анкета от деветдесет и осем точки, а тези типове никога не бяха имали нищо подобно.

Експерименталният младежки вертеп „Зорюшка“ отначало се ползваше с успех, понеже там свиреше знаменитата рокгрупа „Бляха-муха“. Но в един прекрасен ден там се явиха няколко младежи, служили в Афганистан, за броени минути разгромиха вертепа, посрамиха момичетата и разбиха мутрите на бляхи-мухите. Развалините на вертепа още дълго се ползваха с лоша слава.

Почнаха да поглеждат Павел Янович с неудоволствие. За трети път се хвърли Залубко при красавицата. „Добре, малкия!“ – съжали го тя и свирна на бойните си другарки. Като поискаха за себе си куп облаги и отмяна на бюрократичните спънки, столичните проститутки организираха образцово-показателен вертеп, който се отличаваше от провинциалните, както магазин „Берюзка“ от някой вологодски селкооп. В книгата за посетители се появи възторжен отзив от сто и двацет годишен американски милиардер, който стана още по-голям приятел на нашата страна. Беше проведен дори телевизионен мост с колежките от Сан Франциско, при това нашите момичета бяха необичайно силни в идеологията. Но дори патриотично настроените за валута момичета да работеха по двацет и четири часа в денонощието, това не можеше да покрие загубите по места.

А тогава пък сякаш нарочно една известна журналистка за малко смени професията си и се разрази в „Литературная газета“ с гневна статия. В статията тя като жена, майка и любовница нелицеприятно посочваше, че вертепите работят в неудобно за трудещите се време, персоналът краде вносни контрацептиви, в бюфетите нахално продават алкохол с луда надценка, бельото е постоянно влажно, като във влаковете, навсякъде антисанитарност и най-истински разврат! Както винаги, всички грехове бяха струпани върху училището, комсомола и буржоазната идеология.

Павел Янович искаха тихичко да го изпратят в пенсия, но той от глупост се заинати и обеща да повлече със себе си на дъното на живота всичките си високи покровители. Покровителите се уплашиха и го

скриха в Заведението, а заедно с него пратиха там прекалено много значаещия референт Друбецкой-заде.

12. ПОД ЗНАКА НА ГРЕШКИТЕ

Агапий Платонович Друбецкой-заде¹¹ се бе родил в едно много прилично семейство. Баща му беше известен геолог, останал в наследство от царизма. Геологът прие революцията веднага, с цялото си сърце, за да не го разстрелят. Набързо обучените червени професори го гледаха изпод вежди, ръцете им стискаха старите саби. Но бащата и при царя не знаеше мъка, и сега нямаше намерение да се запознава с нея. Той взе участие в знаменитата мавремето дискусия за нефта. Какъв е произходът му: пролетарски или селски, органичен? Дискусиите в науката са нещо обикновено, но не и в условията на преходен период. Противниците на татко-заде загубиха и се отправиха да добиват откритите от самите тях на своя глава полезни изкопаеми. В лагерите те се ползваха с голям авторитет, тъй като бяха незаменими при бягства.

Но в хиляда деветстотин и четирийсета година и таткото стъпи накриво. Когато на град Перм дадоха за добро поведение името „Молотов“, той предложи за компания да преименуват и известния в геологията пермски период на молотовски. Отначало всичко вървеше гладко, и вече готвеха нови учебници, но някакъв доброжелател подсказал на най-добрия приятел на съветските геолози, че същият този период е продължил ни повече, ни по-малко – петдесет и пет милиона години. Нима това е допустимо? За щастие на таткото започна война, и височайшият гняв вече след победата се стовари не върху него, а върху бедния другар Молотов. Кое не попречи на Вячеслав Михайлович Молотов да преживее и таткото, и генералисимуса, и още много други – добре че поне не мен и вас.

С огромна старателност таткото почна да предава на късно родилия му се син Агапий изкуството да оцелява. Той трябваше всичко да наследди и приумножи. Но от ранно детство в съдбата на Агапий почнаха да се прокрадват страшни, наистина съдбоносни грешки. Първата беше направена още в родилния дом, така че Агапий всъщност беше не Агапий, а един много известен впоследствие киноактьор, принуден заради това да израсне не в професорско, а в работническо семейство: бяха объркали табелките.

После таткото се обърна с връзки към един много знатен човек

---

11. Заде – на персийски означава „син“, „потомък“. Често се среща във фамилните имена в Иран и Средна Азия.

(какво да крием – към Булганин), и той бързо уреди Агапий в училище от закрит тип за съветски разузнавачи. Учениците от това училище, здрави, едри и пълнолетни, се чудеха на седемгодишния изтърсак – какво прави тук, казваха, тоя дребосък, но в подобни заведения не е прието да се пита: значи така трябва. Буквите на родната азбука се объркаха в главата на момчето с точките и тиретата от морзовата азбука, правилата на добрия тон – с приемите от самбо, политологическите знания – с приказките на братя Грим. Поради това да работи по специалността той, естествено, не можеше, но и да го изхвърлят от номенклатурата също нямаше заповед.

Бъркотията в главата му остана и се развиваше. И тъй като длъжностите, заемани от Агапий Платонович, не бяха високи, то и вредата от тази бъркотия не беше голяма. Освен да прати някой самолет не в която трябва посока, да построи някой микрорайон под формата на сърп и чук, да освиди някоя река или да събори някоя църква от XII век.

Накрая той израсна до работник от крупен краеви мащаб, оглави отдела за административни органи. И точно там си осакати живота за три бройки.

Така преди Нова година той поради печатна грешка прати в специалните магазини ватенки вместо кожуси от норка. Никой от пазаруващите в спецмагазините не бе тръгнал да ходи дървесекач, и грешката бе изтълкувана в оскърбителен смисъл. Норковите шуби пък необосновано се паднаха на приятно шокираните работници. На Друбецкой-заде му направиха забележка.

Друг път, пак пред някакви празници, той обърка специалните дажби с лагерните дажби за спецконтингента. Питомците на близкото изправително-трудова учреждение ни в клин, ни в ръкав получиха луксозни пратки с непозволено тегло с датска консервираха шунка и пълне-ни омари. За щастие пратките минаваха през лагерните началници, и те не позволиха да бъдат осквернени превъзпитаваните стомаси с този буржоазен разкош: сами изядоха всичко. А на отговорните работници в хитротро магазинче дадоха за празника по едно канче чорба със зеле и по краищник черен хляб. Направо там, в магазина, събраха актива и лепнаха на Друбецкой-заде строго мъмрене с предупреждение.

Бог обича троицата. Най-страшният случай стана по време на историческата визита на Генералния секретар. Агапий Платонович отговаряше за срещата, но трябваше ли да обърка понятията „ескорт“ и „кортеж“! А и езици беше учил! Смахът си е смях, но в резултат на тази грешка настаниха шашнатите катаджии в ЗиЛ-овете и „чайките“, а

генсекът и съпругата му изведнъж се озоваха на мотоциклети и ги подкараха по шосето без всякакво прикритие. Идиотското произшествие беше представено от пресата като тържество на демокрацията в истинското ѝ разбиране. На Агапий Платонович му удариха шут в задника във връзка с преминаване на друга работа.

От мъка Друбецкой-заде се зае с футурология. Тя, както е известно, изобщо не изисква особени знания, а изисква единствено силна вяра в постъпателното движение на прогреса. Друбецкой-заде автоматично избута всички желани, но недостижати достижения в две хиляди и петдесет години и зачака да види какво ще се получи. И едва не дочака Държавна награда за неистов оптимизъм. Но тук Павел Янович му предложи интересна работа в неговото министерство, която свърши с гореописания крах и попадане в Заведението. Агапий Платонович не разбра веднага, че пътят назад е отрязан завинаги, настояваше да го свържат с трите му жени едновременно. После се усмири, встъпи в санитарната служба и стана референт на самия Хегемонов. Той се научи да сглобява от Хегемоновите речеве фрагменти твърде прилични изказвания, подкрепяйки ги с цитати от последните указания. Едновременно продължаваше да се занимава с научна работа, подривайки авторитета на най-учения човек в Заведението – академик Диавол Христофорович Фулюганов.

13. НАУКАТА ХРАНЕШЕ ЮНОШАТА

Всъщност академик Фулюганов Диавол Христофорович по идея беше Иаков, така го бяха нарекли родителите му, но глухият и вреден писар, когото се канеха да гонят от волостното управление, беше решил накрая да напакости и написа в кръщелното Диавол вместо Иаков.

Когато се усетиха, вече бе започнала революцията, и бащата реши – името нека почака. В случай на нещо ще мине за антирелигиозна пропаганда. А и съседът му, Макар Страмцов, нарече сина си Жупел – едно към едно.

Малкият Диавол се беше родил естествоизпитател. При това обичаше да изпитва такова естество, че хем да е живо, хем да не получи от него в мутрата за такива изпитания. Първо мъчеше котета, но котетата драскаха, а другите деца биеха самия мъчител. Затова той почна да страни от връстниците си, уединявайки се в гората, където обърна неукрепналото си внимание към мравуняците. Ако запали мравуняка, ще бъде много интересно. А може и цял ден да пие квас и да стиска, а после да притича до мравуняка и да устрои всемирен потоп. Така почват мравките да се безпокоят, така се разпъзвяват, че душата му се радва! Ето как се радваше душата на Диавол Христофорович, още повече родителите му не го товареха с работа, а и сами себе си също, понеже живееха изключително за сметка на собствената си бедност. Освен това те не без основания считаха сина си за полуидиот. Че беше полуидиот Диавол Христофорович – беше, но своето не изпускаше. Когато конфискуваха в негова полза панталоните на съседа, той с тези панталони веднага духна в града без всякакъв паспорт, но затова пък със справка за най-беден произход, и постъпи в рабфак, а после и в институт с уклон към насекомите.

Беше му скучно да слуша на лекциите какво там ядат насекомите и как дишат. Броенето на крачетата той остави на схоластите-космополити. Вместо курсови работи той пишеше, доколкото можеше, доноси срещу професорите, уличаваше ги в политическо късогледство и класова слепота. Неуличените взеха да поставят на Фулюганов отлични оценки по всички предмети.

Накрая стана време за дипломиране. Диавол Христофорович първо опита да заръфа останалите професори, но му обясниха сведущи хора, че дипломната работа трябва да бъде не за преподавателите, а за самите

насекоми. Тогава Фулюганов по неволя се върна към мравките.

Целия преддипломен период той прекара в подмосковските гори. За да се нахрани, без ни най-малко да се страхува, се вмъкваше в запечатани вили, хапваше солени гъби и мармалад, страдаше от стомашно разстройство и дори обрасна с брада, макар че по това време беше все едно дали прилича на мужик или на учен.

Дипломната му работа прогърмя в ентомологията като изстрела на „Аврора“. Работата е там, че Диавол Христофорович откри у мравките не някакви там нови мустачки или челюсти, а зачатъци на комунистически мироглед! Опонентите искаха да му възразят нещо, но къде ще възразят против това!

Затова пък вестниците веднага откликнаха и отбелязаха, че ето, двеста години учените напразно се блещят пред буболечките и бръмбарите, а не са забелязали тясната връзка между света на членестоногите и всекидневната революционна практика, опитвайки се да останат на общочовешки позиции. Дипломната работа на Диавол Христофорович беше провъзгласена за кандидатска и увенчана с награда, и му дадоха под началство цял отдел.

Сега предстоеше да обясни откъде мравките са почерпили висшата премъдрост. Първо Фулюганов предположи, че мравките пълзляли, пълзляли и се натъкнали на хвърлена от някого в гората брошура „За диалектическия и историческия материализъм“. Съдържанието на брошурата така потресло дори неграмотните жилещи ципокрили, че те незабавно се впуснали в търсене на останалите трудове на същия автор и преуспели в това, а после организирали живота си върху нови основи.

Тъй като Диавол Христофорович вече беше създал в науката нова школа, намериха се и гадове, пожелали да застанат начело на нея вместо Фулюганов. Те решиха да изядат младия гений, заявявайки: вождът не е напрягал глава, за да се търкалят трудовете му из гори и поля, а не в сърцето на всеки съветски човек. И другарят Фулюганов неправилно ориентира насекомите, чието класово съзнание още не е укрепнало и в значителна степен остава подложено на влиянието на всякакъв род дребнобуржоазни уклони.

Фулюганов научно възрази, че мравките, разбира се, са дребни, но не по-дребни от някои хора, че класовото съзнание им е изконно присъщо, тъй като те са обществени насекоми, което не може да се каже да опонентите-индивидуалисти. А брошурките са разхвърляни из гората от кулаците и подкулачните, и той, Фулюганов, е готов още сега да назове престъпните им признаци и фамилии.

Противниците възразиха, че кулаците и подкулачните в такъв случай са изиграли несвойствената им роля на пропагандисти-агитатори, а това е оправдаване на кулака и дори припяване на песента му.

Тук в големия живот беше открито главозамайване от успехите, на двете спорещи страни беше шътнато отгоре. Брошурната версия се забрави, нейното място зае предположението, че на мравките са оказали благотворно влияние звуците от високоговорителя на разположената недалеч от мравуняка вила. Научните врагове и тук не се объркаха: изясниха на кого принадлежи вилата и заявиха, че от бърлогата на един гнусен двуличник могат да се раздават само призиви, способни да тласнат съобществото на мравките в обятията на социалфашистите от всички цветове наведнъж.

Дявол Христофорович се уплаши, но разбра от своите неуспели да се разбягат ученици, че гаватарят на противниците се занимава капитално с изследвания и дори си пъха голите крака в мравуняка, за да го изучава и да си лекува ревматизма едновременно. Дявол Христофорович написа донос в органите, че в мравуняка на опонента е скрита вражеска радиостанция, а той работи на ключа с палеца на десния си крак. Наказателните органи не се заровиха в мравуняка, там също не всички са глупаци, но бързо откараха ревматичния опонент на едно място, способстващо развитието на тази болест. Школата на Дявол Христофорович възтържествува: за възможните източници и съставни части на мравешкия светоглед никой вече и не продума.

Фулюганов вземаше десетина едри черни мравки, пускаше ги в жилището на по-дребни червени (латинските названия подбирах асистентите) и наблюдаваше как стопаните се разправят с пришълците. „Ето виждате ли – казваше той – как самата природа потвърждава тезиса за усилването по време на приближаването!“ Недобитите противници казаха, че мравките са от различни породи, затова се ръфат. На което Фулюганов гордо отвърна: „Ние също сме всякакви – и руснаци, и туркменци, и някои дори евреи, но да руши нашата велика дружба не е по силите на никого!“

В грижите на мравките за яйцата той виждаше много общо с предучилищното възпитание. Понякога си спомняше за отдавнашните изпитания с огън и пикня, последващата след които суматоха по научному охарактеризира като ентусиазъм.

Мравките той остави за себе си, а пчелите например отстъпи на учениците си, понеже те могат здраво да жилият. У пчелите откряха не само комунистически мироглед, но и елементи от колхозния строй,

социалистическо съревнование и непримирима борба с тунеядството. Беше открит дори език на пчелите под формата на танц. Един сътрудник, желяйки да надмине учителя си, опита с помощта на този танц да внуши на пчелите лозунга: „Първата заповед на кошера е да предаде всичкия мед на държавата!“ Цял ден той подскача, кръжа и жува из целия пчелин, а когато пчелите накрая загряха какво пропагандира, го нажилиха едва ли не до смърт.

Отмъстителният сътрудник реши, че на пчелите, понеже взимат рушвети, им трябва непрестанен контрол и особен пълномощник, следящ за укриването на излишъците от мед. Той почна да търси класово близки на себе си насекоми и намери, мерзавецът, вароатозния кърлеж. Снабди кърлежите с всички пълномощия и ги разпрати по пчелините в ролята на двайсет и петхилядници. Никаква работа не тръгна да върши умният кърлеж, а почна да плюска пчелните личинки и да погубва цели семейства. Заради това медът и до днес е скъп.

Разплодилите се ученици сложиха лапи върху цялата природа. В хайвера на жабите например откриха всичките осем признака на стахановското движение. Сериозно взеха да мислят за приемане в партията на най-високо организирания млекопитаещи за събиране на членски внос в мляко, месо и вълна.

За да не изглежда изостанал от живота, Дявол Христофорович съобщава, че класовият усет е присъщ на мравките в световен мащаб, че има надежда да намерим с тях общ език – езика на революцията, и дори да създадем мравешки Коминтерн. А какво? В Бразилия например мравките са такава напасть, че държат в страх цялата джунгла, но това засега е протест неосъзнат, стихийен, а как да го насочим? Но тогава и истинския Коминтерн взеха да го разбутват не по-зле от мравуняк. А после започна войната и Дявол Христофорович, евакуиран с почести, се захвана в Средна Азия с термитите, макар че са противни и не са роднини на мравките. Те са класово чужди насекоми и са ни подхвърлени по лендлийза. В историческата си родина, Африка, те строят циклопски съоръжения, както ни учи Жул Верн. Само че нека строят не глупавите си термитници, а укрепени райони.

Сътрудниците на Фулгоанов, благославяйки академичката за закрилата, се хвърлиха да събират термити. А в качеството на конвой академикът реши да прикрепя към насекомите гарвани. При това подрязаха крилетата на гарваните, за да не отлетят в самоотлъчка. Но глупавите гарвани гледат да се накълват с термити до насита и дремят на полигона, а разконвоирания термити се разпъзват и гризат автомобилните гуми: на

тях им е все едно, и гумата ще смелят.

Каквото надrobiш, това ще сърбаш. Надrobi и Дявол Христофорович. С безчовечните си опити той все пак пробуди у термитите истински зачатъци на разум и остро чувство за мъст. На всичкото отгоре вредителските насекоми се съюзиха със своите осакатени надзиратели и на гърбовете на напълно здрави млади птици осъществиха масиран десант в Москва, където по това време се бе върнал от евакуация академик Фулюганов.

Нищо не подозираше нашият Христофорович, отпразнува Победата, за която имаше непоправим принос, почна да се увърта около женския пол, взе участие в подготовката за историческата сесия на ВАХСНИЛ. По това време той откри чувство за социална справедливост у класовете на ръжта и се готвеше от тази позиция да оплюе самия Трофим Денисович Лисенко. Но тогава...

Накратко, първо изчезна паспортът му. Какво пък, Фулюганов е човек известен, в паспортния отдел козируваха и му казаха скоро да чака нов. Но вместо нов паспорт се появиха нови неприятности. Оказа се, че са изчезнали изобщо всички документи, потвърждаващи неговата необикновена личност или поне касаещи я в някаква степен. От полиците на библиотеките бяха изчезнали всичките му научни трудове. Наистина, всяко зло за добро: в архивите на НКВД се затриха доносите на враговете му. Но нали и неговите изчезнаха! И прекрасните характеристики вече ги нямаше! „Самозванец някакъв – взеха да шушукат колегите с академични шапчици. – Без род, без племе – чифут някакъв! Убил е сигурно истинския Фулюганов, присвоил си всички открития, а трупа разчленил.“ „Ама аз съм ваш, братя! – доказваше Дявол Христофорович. – Ето го и протоколът от съответното заседание...“ Но като напук, протокола го нямаше. Във вестниците, съобщили за наградите на Фулюганов, зееха дупки. Тук, ясна работа, бяха поработили термитите – силно ги беше обидил той!

В такива условия нищо не струваше на наскачалите врагове да унищожат академичката и да го пратят в Заведението.

Кузма Никитич много се зарадва, че при него сега има истински академик и лауреат, и назначи Фулюганов да командва цялата научна част, независимо че според възрастта това право принадлежеше на пушкиниста Рогозулин.

14. ПУШКИН – НАША БОЙНА СЛАВА

Когато умира добър човек, а още повече Пушкин, веднага ще се съберат много хора и ще гледат: не може ли да се направи нещо? Тъй като да върнат добрия човек, а още повече Пушкин, е невъзможно, събралите се решават да разяснят на останалите как добрият човек е живял, и какво е ял, и какви предмети е използвал, и какво е имал предвид, като е написал думата „чернь“.

С голямо закъснение се устреми към Пушкин в двайсетте години Егор Хасбулатович Рогозулин, но твърде юнашки се устреми: съчини и напечата брошурата „Тайната на брадата на Черномор“. В брошурата той неопровержимо доказва: ако в поемата „Руслан и Людмила“ навсякъде, където става дума за Черномор, вместо думата „брада“ се замести с „елда“¹², ще се получи много хубаво и закачливо. Брошурата накуп с автора я обвиниха в порнография и я изгориха, при това авторът не изгоря, а избяга в стоманените обятия на ЛЕФ. Там той за две бройки смени гледната си точка за Пушкин и за две бройки обясни, че Александър Сергеевич е певец на ръцете, краката и някои други работи, без които пролетариатът спокойно ще мине. За това също му триха сол на главата. Наложиха се да бяга при конструктивистите, да овладее близката професия на металург и да създаде книгата „Завод богатир“, която не е остаряла и до днес, понеже оборудването в тоя завод оттогава не е сменяно.

Един от първите Рогозулин съобрази, че за удобство на литературоведите трябва всички писатели да се съберат накуп. За съжаление, на известната картина, изобразяваща срещата на писателите в квартирата на Горки, няма да видим Егор Хасбулатович, тъй като той седи под масата в краката на Фадеев. Поради това стана недоразумение и Рогозулин едва не го застреляха, но не улучиха.

Потресен от избавлението от куршума на ГПУ, Егор Хасбулатович незабавно формулира определение за социалистическия реализъм и го внуши на всички непосредствено изпод масата. За това под масата паднаха немалко вкусни парчета, а Демян Бедни дори пожертва своята чаша водка. Ето така, съвсем евтино, нашата литература получи ценен подарък, да се разплати за който не може и до днес.

В 1937 година на страната бе заповядано да празнува радостно събитие: сто години откак Пушкин го няма. Егор Хасбулатович живна,

12. Елда (рус.) – простонародно название на половия член.

силно се постара и откри десета глава на „Онегин“. Тази глава доста се отличаваше от онези, които намериха конкурентите: в нея Александър Сергеевич предричаше събитията в Русия сто години напред. Приличаше си много, някои дори се объркваха:

Году в семнадцатом я вижу
Старинный город Петроград.
Как санколоты по Парижу,
Бежит матрос, бежит солдат.
Бразды правления взрывая,
В буржуев на ходу стреляя,
С призывом „Граждане! Вперед!“
Рабочий ташит пулемет.
Его бессменная подруга,
С кувшином охтенка спешит,
Где запасной патрон лежит,
Протяжно завывает вьюга.
И в белом венчике из роз
Уж веселится храбрый Росс!

Егор Хасбулатович се приготви за почести, но критикът Ермилов намери, че стиховете

Ярем он тяжкой продразверстки
Налогом легким заменил

прекалено топло се изказват за НЕП-а, който ние отхвърлихме по дяволите.

Пътьом Егор Хасбулатович пусна брошурата „Кучият син Дантес“. В нея се разказваше, че убиецът на поета наистина бил порождение на безотговорните опити на престъпния химик Лаперуз над домашни животни. Като доказателство се прилагаше снимка на кучешка опашка, принадлежала неизвестно на кого.

В 1939 година Егор Хасбулатович дори беше представен на Рибентроп по време на известната визита, и поразеният Рибентроп каза, че във ведомството на доктор Гьобелс се е нагледал и наслушал на какво ли не, но такава... Похвалата на хитлеристкия дипломат беше нож с две остриета, но всичко се размина.

Къде е прекарал Егор Хасбулатович тежките военни години – никой не знае. Жена му само казваше: „По четиристотин грама масло на човек! Как оцеляхме?“ Наистина помнят, че при евакуацията той успял

да се натовари в два вагона, а от разгромена Германия домъкнал още два вагона всякакво имущество.

Не успял още да изтрие лице от въображаемите барутни сажди, Рогозулин се хвърли в самия водовъртеж на борбата на идеологическите фронтове. За срам на английския език доказа, че той се явява добре развален руски, и Шекспировото „my sweat“ не е нищо друго освен нашето ласкаво „мой свет“, а самият Шекспир е ратай на Иван Грозни, избягал от прогресивния цар в Албион на самоделни криле с парно задвижване.

Той не забрави и Пушкин: никакъв етиопец не е той, не е арап, прадядо му получил прозвището „Анибал“ от Петър I на пияна глава, тъй като много пътувал и скитал, но винаги се измъквал от трудни ситуации.

Оцелял благополучно в най-тежките времена, Егор Хасбулатович не се опази тогава, когато целият живот омекна и се поотпусна. Той дръзко реши да издигне литературознанието в ранг на точна наука и напълно самостоятелно разработи единица за оценка на всяко творение. Тази единица се наричаше „епическа сила“ и беше подобна на конската.

Когато с помощта на методиката на Рогозулин почнаха да ревизират литературните запаси, се оказа, че романът на М. Бубеннов „Бялата breza“¹³ е двайсет и два пъти по-мошен от „Тихия Дон“ на Шолохов. Великият писател-хуманист в закрито писмо поиска Рогозулин да бъде съден за компания със Синявски и Даниел¹⁴ и да го осъдят на разстрел. Когато не стана както искаше, той смъртно се обиди и завинаги се затвори в бездните на своя хуманизъм.

Трябва ли да казваме, че в санитарната служба Рогозулин преживя втора младост, понеже първата вече за нищо не ставаше.

13. Намеква се за романа на В. Дудинцев „Белите одежди“, критикуващ сталинската система и забранен от властите.

14. Руски писатели, осъдени през 1965 за антисъветска пропаганда.

15. В НОКТИТЕ НА ЕСКУЛАП

Не бе успял Тихон Гренадеров да удари тегелите на третия чифт ръкавици от плат „Слава на Киргизия“, когато се приближиха двама санитарни и без повече думи го повлякоха на медицински преглед.

Друго може би не, но медицината в Заведението беше на висота! Само едно беше лошо – не толкова отдавна премина в редиците на смъртта единственият дипломиран специалист. Той беше световноизвестен проктолог, бяха го пратили в една опаковка заедно с японския ендоскоп. Известно време проктологът квалифицирано следеше състоянието на здравето на правото черво на Кузма Никитич, но една заран видя в ендоскопа нещо такова, от което избяга и се обеси на един безлюден етаж. В резултат на тази зле мотвирана постъпка в състава на медицинския консилиум останаха упоменатите по-рано лекар-стрикулист, лекар-космопед, лекар-сатанатам и лекар-доносолог. Без съмнение те бяха доста тесни специалисти по извънредно редки профили. Наистина, дипломите си бяха оформили един на друг с отличие.

– Какво те боли? – нахвърли се върху Тихон доносологът.

Тихон твърдо бе усвоил, че пред лекаря човек трябва да го боли всичко. Той така и каза:

– Всичко ме боли, чичковци: и тука ме боли, и там ме боли!

– А знаеш ли кои обикновено ги боли? Тези, които са решили да помагат на смъртта! Глава боли ли те? – попита космопедът.

– Спасение няма!

– Ето! – каза космопедът. – А кой при нас отговаря за главата съгласно учението?

Вместо отговор лекарят-стрикулист измъкна изпод масата дебела книга и се зарови в нея.

– Етерафаопе Аброн е създал главата му – каза той. – Менигестро-еф е създал главния му мозък. Астерехеман – дясното око, Фаспомохам лявото око, Йеронумос дясното ухо, Бисум лявото ухо, Акпореим носа...

– Е, разбра ли? – попита космопедът Тихон. – Разбра ли кой отговаря? Ето заради тях те боли глава, какво искаш от нас тогава? Какво си се лепнал за нас? Все едно само ти си ни на главата? Виж колко маймуни сте!

– Че аз не съм ви молил... – каза Тихон.

– Оставаше и да си ни молил! Хора, а ние защо го извикахме?

– Опомнете се! – каза лекарят-сатанатам. – Днес рано лично от Куз-ма Никитич дойде по форма осемдесет и четири...

– Ох! – извика космопедът. – Нима? И толкова млад! Каква чест, господи... Съблечете се, млади човече, подложете се на преглед...

Тихон дисциплинирано се съблече. Самодейните лекари искрено се залюбуваха на могъщата му мускулатура, натрупана в спортната зала в някое мазе. Тихон сам не помнеше как я е трупал, а лекарите съвсем не знаеха.

– Гледай ти... – чудеха се лекарите. – Бицепси, трицепси... А къде са у човека трицепсите, между другото?

Тихон гордо опипа трицепсите си с ръка: ето ги, значи.

– Това, млади човече, не са трицепси – замислен каза космопедът. – Трябва да знаете, това са придаъци... Давайте по-добре анализите.

Лекарят-стрикулист се въоръжи с ножици и отрязва от Тихон по една къдрица косми отвсякъде и парче нокът от малкия пръст. Смесиха анализите със стъклена пръчица в стъклена чашка на Петри и ги поставиха под най-могъщ електронен микроскоп. След натискане на бутоната японската техника охотно забръмча и показа на екрана дебели стволоче, по които лазеха всякакви тайнствени същества.

– Я! – каза космопедът. – Серьога, това какво е, микробите или самите въшки – ти си специалист!

– Какви въшки бе! – обиди се сатанатамът. – Ти, братко, жива въшка не си виждал! А аз по едно време дори ги отглеждах на едно място! Това са микроби или вируси, разбира се, от тях дори с казански троен сапун не можеш да се отървеш...

Тихон се досети, че цялото това безобразие става в косите му, почна да ги скубе от главата си, опита се да бяга, но сатанатамът страшно му посочи с пръст портрета, висящ над масата му. Портретът изобразяваше интересна жена в скафандър, под който нямаше нищо повече.

– А Виктория Викторовна Перемога как ще ти се разсърди! – спласи той Тихон. – Аз, казва, исках да потърся за това момче подходяща невеста по заслугите му, а той се опъва! По-добре сега да ти предпиша цяла редица лекарства, противопаркинсонови и адреналиноблокиращи, и ще ти олекне.

С тези думи лекарят извади от масата кутия, пълна догоре с бял пращец. Тихон веднага позна пращеца: това беше тебешир, който той, Тихон, с ей тези ръце лично го беше чукал в хаванчето, докато не бе пратен в шивашките работилници. Сатанатамът бързо и ловко изсипа

прашец в пет пакетчета и ги хвърли на доносолога. Той, без да се мае дълго, взе химикалка и красиво надписа всяко пакетче:

- „Екстракт от мъжка папрат гъст“;
- „Натриев бромид“;
- „Масло рициново“;
- „Ерготаминов хидротарат“;
- „Линимент балсамичен по А.В. Вишневски“.

И добре, че всъщност всичко това беше гол тебешир, а иначе Тихон щеше да види едно лечение.

– Тези препарати – похвали се доносологът – там, горе, и с куче не можеш да ги намериш – а ние ви ги купуваме за валута!

И написа на всяко пакетче:

„Да се взема цял ден“.

– А когато станеш пълноправен член – каза стрикулистът – служи на основите на кузмизма-никитизма съвестно! Дано дослужиш до прижизнена мумификация. Слава на труда, има още къде да ги складираме тях.

Той показа нагоре, към безбройните етажи.

16. НАШАТА РУЛЕВА СЪВЕСТ

Вечерта в стаята комисарят Потрошилов разсъждаваше:

– Нещо много бърза нашият Кузма! Може да се каже, взима младежа от гърнето и направо в санитарната служба! Дружинник не е бил нито веднъж, един свестен донос не може да състави, а направо там...

– Че как постъпват в службата, Шалва Евсеевич? – попита Тихон.

– Там е работата – как. Виждаш ли, синко, санитарната служба – това не ти е буркан с краставици. А да влезеш в нея трябва тъй: първо да дочакаш, когато сърцето те потегли. Когато ето тук под самото сърчице, така тихичко зашепне: „Тиша! Тиша! Ела тук! Ела тук! Аз съм санитарната служба, авангард на всички хора!“ Само тогава! Ето обитателят Синелников говори и клевети, че в санитарната служба отиват заради дажбите. Дажбите наистина не са лоши, усилены: сух колбас „Професионален“ две пръчки, сандък консерви „Козли в натюр“, килограм бонбони „Театрален живот“ и още много други вкуснотии. Но затова каква отговорност е! Нали санитарната служба, каквото и да става, е винаги на предния край! Това е все едно пръв да се вдигаш в атака!

– А защо тогава – попита Тихон – сутрин те не стават първи, а спят най-дълго от всички?

– Мълчи! Чужда песен пееш! Това ние спим като заклани, а у тях и насън процесът на грижи за нас, необхванатите, не спира. На тях им показват такива тематични сънища, сякаш политическо обучение насън. Като задочен университет за милионите. Не е шега! Санитарната служба може да замени на хората много неща...

– Например мозъците – забеляза чичо Саня.

– Подлеци са твоите мозъци! Те без конвой, без да ги държиш изкъсо, каквото си щат ще измислят!

– А вие самият, Шалва Евсеевич, защо не влезете в нея? – попита Тихон. Чичо Саня се захили, а наркомът Потрошилов се омърлуши:

– Аз, синко, съм свързан с друга организация до смъртта си! Тя ми е бог, цар и воински началник! Който се числи в нея, не може да влезе в друга – ще се получи фракция и двуличие. А вие, сволочи, дори първична партийна организация нямате и няма къде да се закрепите човек! – с неочаквана злоба завърши той.

– Да, прослужените години едва ли ще ви ги признаят – каза чичо Саня.

– И аз ще ходя да ритам хората, да бия инжекции? – попита Тихон, дали с радост, дали обратно.

– Строгост е нужна, дисциплина – каза комисарят. – Ето на красноярския пункт имаше случай... Но по-добре да ви го разкажа друг път. А ти засега прочети теорията, вземи поне „Историята на санитарната служба“, за да не се отклоняваш от правилния курс.

Тази книга открито се държеше във всички стаи като задължително четиво. Честно казано, това беше не книга, а брошура и нищо повече. Беше я написал в своето мрачно време първият ръководител на санитарната служба Нафик Героев. Брошурата твърдеше, че това славно и непреодолимо движение е възникнало в ранния период, когато Заведението било разтърсвано от смутове и граждански войни, заплашващи да унищожат завоеванията на кузмизма-никитизма. Санитарната служба се била родила в самите недра на народа, в самия водовъртеж на битките, бидейки плът от плътта на масите.

Самият Нафик Аблазизович произхождаше от една малка, но много енергична югоизточна народност¹⁵. Ако трябва да сме точни, в тази народност възрастните мъже бяха всичко пет души: четирима народни поети и един овчар – тъкмо Нафик Аблазизович. На Нафик Аблазизович му беше скучно да пасе овцете, докато съплеменниците му съчиняват оди за богатира Ежов¹⁶. Самият той съчиняваше съвсем не по-лоши и от време на време ги пееше на земяците си, които със смях ги отхвърляха. Тогаво Нафик Аблазизович, възползвайки се от войната, вместо стихове написа донос, че тези вражески поети само чакат Хитлер и дори са му приготвили за подарък бял кон. Заточиха поетите на Крайния Север, по пътя застреляха половината. Няколко години Героев беше най-яркият представител и любим син на своя народ. От тези времена е останала съчинената от него приспивна песен:

Спи, младенец мой прекрасный,
Закрывай глаза.
Наш народ на все согласный,
Голосует „за“.
Вон спокойно, без истерик,
Словно грозный муж,
Злой чечен ползет на берег,
Следом – злой ингуш.

---

15. Имат се предвид чеченците.

16. Николай Ежов – ръководител на НКВД през 1937–1938 година.

Вон ползет татарин крымский,
 Друг степей калмык...
 Все языки в край нарымский
 Доведет язык!

Но времената се смениха, остатъците от поетите се върнаха от Крайния Север, търсейки да заколят Нафик Аблазиевич по законите на шариата и просто по съвест. Нафик Героев бягаше от убийците из цялата страна, докато знаещи хора не го посъветваха да престои малко в Заведението, където няма как да го достигне отмъстителен кинжал. Той така и направи. Опомни се, както и много други, но беше късно. А в Заведението все още „се издигаше зората на времето“. Тези думи в „История на санитарната служба“ се повтаряха доста често, и Тихон не можеше да разбере откъде точно се е издигала. В Заведението по всякакъв повод избухвали бунтове и смутове. Причините бяха на пръв поглед незначителни. Тогава нямало телевизия, радиопрограмите се предавали с помощта на кръгли, черни, страшни високоговорители. Всеки божи ден оттам се чувало:

– Днес в тържествена обстановка, обкръжен от народното признание и най-дълбоко уважение, ръководителят като Володя Кузма Никитич Хегемонов прие намиращата се на дружеска визита в столовата храна. В състава на приетата вътре делегация влизат варени яребици, мус от шунка, супа с рулца, крем от разбита сметана с банани. Всички горепоменати компоненти прекрасно се усвояват от организма и носят със себе си за Кузма Никитич нов заряд от идейна сила, бодрост и нравствено здраве.

Уж тези съобщения смуцавали обитателите.

– Нима може такава издевателство над стомаха? – казвали едни. – Не жали себе си Кузма Никитич, не се пази: вижда се, иска да ни остави горки сирачета без идейно ръководство. Нека мине на ябълкова диета! Сами ще се откажем от кирзата, ако не премине!

– Не, подлечи, лъжете! – заявявали други. – От ябълковата диета Кузма Никитич мигом ще ритне топа! Трябва на суровоядство да се превключи!

И почвали да се бият, осакатявайки се един друг.

Така гласеше брошурата. Всъщност по това време се бе случил сериозен недостиг на кирза, тъй като Заведението се намираще в зона на рисково снабдяване. Обитателите започнаха да протестират и да линчуват готвачите. Тогава на Нафик Аблазиевич му дойде мисълта да

събере най-съзнателните обитатели в особен член отряд за поддържане на правопорядъка и законите на кузмизма-никитизма. Отрядът беше организиран, бунтовете зверски потушени, но не разпуснаха личния състав: Кузма Никитич му нареди да съществува в качеството на авангард. Тогава се роди и названието. Някой си спомни, че е имало в историята организация със същите функции и задачи и тази организация се е наричала „СС“ или нещо от този род. Поради давност на годините разтълкуването на тази абrevиатура се оказа невъзможно. А Кузма Никитич го изтълкува така: „Санитарна служба“.

Скоро Тихон Гренадеров се измъчи да чете, понеже Нафик Аблазиевич пишеше с лошо римувана проза. Тихон само погледна съдържанието.

1. Начало на санитарното движение и разпространение на кузмизма-никитизма в Заведението.

2. Борба за създаване на санитарната служба в периода на формиране на теорията на социалното безсмъртие.

3. Разгром на антисанитарното нелегално сергиево-бомщайновско движение и обобществяване на съвкупния обществен продукт.

4. По-нататъшно развитие от К.Н. Хегемонев на теорията за социалното безсмъртие и борба за издигане на нови етажи.

5. Заведението в обръча на блокадата на конфуцианците и битка за четвъртия параграф. Разгром на джонсъновщината.

6. Мобилизация на силите на обитателите на Заведението за борба с монофизитите и двуженците.

7. Още по-нататъшно развитие от К.Н. Хегемонев на теорията за социалното безсмъртие. Удар по алексеевщината.

8. Крах на интервенцията на максималистите и полисемитите.

9. Борба за мир и сигурност в Заведението в условията на пълна секретност и недостъпност.

10. Окончателна победа на кузмизма-никитизма. Процес срещу дяснопичугинския и лявохудяковския блокове.

11. Санитарната служба в бойните и трудови схватки.

Последният пункт трябва да се разшифрова специално. Работата е там, че по време на военни действия, когато се сражаваха с клонорезците или псевдохегелианците, когато римци и гърчани опитваха да

обсаждат още ниското Заведение, у всички сътрудници на санитарната служба незабавно започваха страшни гърчове и позиви, така наречените „бойни схватки“, и теглото на сраженията падаше върху редовите обитатели.

Точно същото ставаше, когато се случваше изоставане в шивашките работилници и Кузма Никитич гонеше целия личен състав на ударна работа. Гърчовете у санитарите се възобновяваха и този път се наричаха „трудови схватки“.

Освен всички тези събития, Тихон следваше да изучи и Химна на санитарната служба.

В эпоху позорного волюнтаризма
Народ наш под смертью ходил.
Внезапно вдруг светоч кузьмизм-никитизма
навекы его озарил.

Припев:

Под солнцем гения мы крепнем год от года,
Устремлены всегда всем корпусом вперед.
Кузьма Никитич подотчетные народы
К бессмертию уверенно ведет!

С тех пор мы живем в свете этих решений,
Счастливы и вечно живем,
И светит нам гений в делах поколений,
Ведомые светлым путем!

Припев.

А если задумает враг непокорный
Нам снова опять угрожать
Немедля погибнет он смертью позорной
И вынужден будет бежать!
Припев.

Надежда народов, оплот миллионов,
Со смертью великий борец,
Кузьма наш Никитич родной Гегемонов,
Тебе – пламя наших сердец!

Останалите двайсет и осем куплета Тихон не дочете – нека ги пропуснем и ние.

За членовете на санитарната служба въведоха униформа: горнище с

цвят маренго и долнище с цвят каки за редовия състав и обратно – за ръководния.

Главното условие за приемане в непомръкващите редове беше най-бедният произход. Нафик Героев даже измисли хитър тест. Питаха кандидата:

– Кажете, любезни, често ли у вас вкъщи на масата е нямало месо?

– Често! – гордо казваше кандидатът и се проваляше.

– Аха! Значи през цялото останало време е имало, мутро буржоазна? Марш навън! Бийте му шута!

А ако изпитваният честно казваше, че не, не често, в отговор се чуваше:

– Значи през всичките останали дни сте постили, сиромасите? Идвай тук, попълни анкетата!

Това беше още един капан. Следваше да се обърнеш за това към някой грамотен началник и в никакъв случай да не показваш, че можеш да направиш това самостоятелно. Защото сега всички станаха много грамотни, а да се бяхти с инжекциите никой не иска.

17. НА ОБЩОТО СЪБРАНИЕ

Вечерта след работа никой от обитателите на Тихоновия и двата съседни етажа не се разбяга, не се предаде на решаване на кръстословици и употреба на успокоително с последствията му, а всички се събраха в голямото фойе около скулптурната група „Мъж, употребяващ в процеса на ръководство солени изрази“. Насядаха по табуретките. Мероприятието беше ново, интересно, а освен това – опитай да не се явиш!

На събралите се предстоеше да изработят и утвърдят автобиографията на Тихон Гренадеров, защото тази работа е много отговорна и не бива да се доверява на младия и незрял човек. Кой знае каква автобиография може да му хрумне в главата от неопитност! Или ще напише такива неща за себе си, че ще ти се иска да го изведеш на чиста вода и там да го удавиш.

Очакваше се, че събранието ще председателства самият Кузма Никитич, но ръководителят не се чувстваше добре, и затова обяви, че е заминал на официална визита при император Бокаса¹⁷. Насъбралите се почнаха престъпно да си намигат, тъй като слуховете за свалянето на царстващия людоед се бяха промъкнали по недоглеждане и в Заведението. Дошлият на събранието ветеран от органите Пантелей Рюрикович Понкин от старост разгласи на другарите си сведения, съдържащи елемент на държавна тайна.

Оказва се, Бокаса в 1978 година отишъл на почивка с харема си на езерото Байкал, и Пантелей Рюрикович бил прикрепен към него по служба. Чернокожият император с жените си по цели дни хващал тен в залива Песчаной, а после му дотегнало без любимото ястие. Лъжат всички врагове, като казват, че ето, нашите началници и от пиле мляко си имат. Дори в най-главния специален разпределител в страната не се намерило човешко месо! Местните власти помислили и решили да нахранят венценосеца с някой прост хулиган от моргата. Само че взели съвсем не хулиган, а един известен учен, който излязъл вечерта да потича против инфаркт и инфарктът го ударил на улицата. Ученият бил облечен в прост анцуг, затова го взели за алкохолик, умрял от препиване. Избухнал велик, съвършено секретен скандал. Бокаса пък напротив, бил много доволен: по неговата вяра излизало, че всички знания, умения и

17. Император в Централноафриканската република (тогава империя) до 1981 г. След това е уличен в канибализъм.

научни звания на изядения трябва да преминат у него.

Председателското място зае пушкинистът Рогозулин. Павел Янович пък заедно със санитарите насядаха кой където намери – направо на табуретките, като обикновени обитатели. На тях им стана топло от близостта на авангарда, който ей така просто, по приятелски се отнася с редовите маси. Обитателите всички и изведнъж почувстваха, че представляват с членовете на санитарната служба единен нерушим блок. При това у много от тях възникна подозрението, че никой враг няма да успее да забие клин между масите и ръководството.

Санитарите братски потупваха подопечните си по раменете и гърбовете, непринудено се шегуваха с тях, титулувайки ги кучи синове и еснафи; ту тук, ту там се разнасяше звукът на приятелски шамар или добродушен юмрук. Весело заподскача по пода случайно излетял от нечия уста зъб.

Рогозулин силно удари камбаната, висяща над масата на президиума. Тази камбана беше пратена навремето в Заведението за ненавременен звън. Безотговорни лица я бяха ударили, без да погледнат предварително в църковния календар. В това време отговорният ръководител на безотговорните лица с всички сили се наслаждавал на обществото на една негова много добра позната. От стресналия го звън произлезли трагикомични последствия, завършили с пленум и строго мъмрене. Камбаната-предателка била наказана под предлог за борба с религията. Между другото и телефонните апарати, безполезно украсяващи всяка стая, също бяха наказани по различни причини. В древността така постъпвали с вестоносците, донесли лоши вести.

– Приятели мои! – каза Рогозулин, и някои дори заплакаха. – Много, много години човечеството безплодно е мечтало за вечен живот, без да знае трите закона на диалектиката. През този период са били създадени съмнителни пантеони от уж безсмъртни богове. Съчинявани са били порочни легенди, фабрикувани са били многобройни митове. И само тук, на тази земя, за пръв път са възникнали истински предпоставки за безсмъртие. Имам предвид светлия поетичен образ на Кашей¹⁸, този своеобразен Икар на кузмизма-никитизма, първия хомо иморталис на земята. Чак после, под влияние на враждебната агитация на хазарския каганат и печенежките спецслужби, обликът на народния герой е бил изкривен и помътнен. На Кашей са приписвали несвойствените за него алчност, мършавост, склонност към похищаване на жени. Какъв абсурд! Че

---

18. Кашей Безсмъртния – герой от руските приказки.

жените сами накуп са бягали при снажния, широкоплещест, русококо красавец, направо истински добър юнак! Именно за първия пробив към безсмъртието злите сили са наказали Кашей, оковавайки го в дванайсет вериги. В този случай те символизират четиринайсетте държави от Антантата. Ето истинските извори на мита за Прометей! Ненапрасно в Пушкиновата поема веднага след стиховете за Кашей е казано: „Там е руският дух, там на Русия мирише!“ А на какво още да мирише Кашей, верен син на породилата го богатырска земя?

Павел Янович Залубко, както се и полагаше за главата на санитарната служба, пръв усети крамолата, силно засумтя и се засека в кърпата си, заскърца с табуретката. А безгрижният Рогозулин продължаваше арията си и не усещаше в нея нито уклон, нито намерение да ревизира основополагащото учение.

– Именно Кашей пръв е предприел героичен опит да отчужди смъртта от организма, поставяйки я в старателно законспирирано яйце! Именно Кашей, изпивайки дванайсет кофи вино, успява да разкъса веригите си и с това символизира освобождения труд! Именно на Кашей принадлежи плодотворната идея за прижизнена мумификация...

Павел Янович показно се прозина.

– Какво е това бе – все Кашей и Кашей! – избоботи той. – Време е да минем към истинския историзъм!

Той ловко измъкна изпод себе си табуретката и много точно и силно я хвърли в докладчика. Табуретката настигна разбърблия се уклонист още преди Павел Янович да успее да се плюсне на пода. Но главата на санитарната служба не се удари, а се разсмя: верният Друбецкойзаде, както се и полага на интеллигентската прослойка, смекчи удара със собственото си тяло. Никой обаче не посмя да смекчи удара на табуретката и критиката подейства на пушкиниста по чудесен начин: в течение на три часа и нещо той за кой ли път разказа на присъстващите за основите на кузмизма-никитизма, за теорията на достатъчната необходимост и за съвременното международно положение, при това особено силно го отнесе покойният Ануар Садат.¹⁹

След доклада започнаха прения, в хода на които едва не забравиха за целта на събранието – да изработят на Тихон автобиография.

Известно време отиде за разпитване на самия Тихон за родителите и трудовата дейност преди седемнадесета година; в отговор се чуваха само частушки и стихове, които Гренадеров беше научил от чичо Саня

19. Бивш президент на Египет, сключил мирно споразумение с Израел.

и комисаря Потрошилов, понеже той нищо не знаеше, а пък да заяви, че е жесток кент, беше опасно.

Друбецкой-заде навреме припомни на събралите се за девствената чистота на юношеското съзнание.

По повод на произхода мненията се разделиха – от бедно семейство ли е Тихон или от най-бедно? Накрая стигнаха до съгласие, че баща му е от най-бедните, а майка му нека бъде от бедните.

Добрите хора имат родословно дърво; в случая с Тихон Гренадеров набърже и с леката ръка на обитателите и санитарите зашумя и забуча цяла гора. Отначало вървяха бедняци, голтаци и безимотни. Сантименталният Васичкин дори разказа страшна история как Тихоновият баща пропил валенките на сина си, от което малкият Тихон измръзнал и загубил краката си. Тихон се възмути, взе да пъха под носа на Васичкин съвършено целите си крака, при това толкова невнимателно, че му разби носа.

Пушкинистът Рогозулин намекна, че в родата на младежа за разнообразие не е лошо да подхвърлят неколцина дворяни, особено заслужили – сега може. „Военни! Военни!“ – крещеше комисарят Потрошилов. Обилно потече синя кръв, зазвучаха изстрели и полонези, някой се самозабрави и заговори на френски. Павел Янович още веднъж-дваж метна табуретки към когото трябваше и заяви, че произходът на Тихон трябва да бъде не само най-беден, но и многонационален, и да стига с корените си до всички републики, дори до автономните. От това широко се възползва Семьон Агресора и в шума пробута в родословието на Тихон баба Есфир Наумовна, по-бедна от която изобщо нямало. Терентий Тетерин не успя да хване еврейската баба и за компенсация въведе по бащина линия йеромонах Илиодор. Атеистът Фулюганов ругателно възрази и му показа кукиш.

Шумът се усили, по редиците засноваха дружинниците с черпаци успокоително. С властта си Павел Янович кооптира в родата за вярност Прудон и Антидюринг. Да възрази никой не посмя, пък и не всеки знаеше тези имена.

Събранието се проточи дълго след полунощ. В края на краищата стигнаха до окончателен вариант и веднага го засекретиха, при това така, че никой повече не можеше и да съобрази кой е този Тихон Гренадеров и откъде се е взел на главите ни. Впрочем такава беше участта на всички официални документи в Заведението.

На големия екран възникна съненият Кузма Никитич. Всички уплашено стихнаха и чуха:

– ...явява се верен помощник и неуморим резерв... младостта и кронщатския лед... седем органа на знамето... най-добрите синове и дъщери... сибирските строежи... и го издигат младите... гибелно влияние... активна жизнена позиция... тази песен никога няма да задуши, да убие... По вълните сини морски! Женски труп се носи!! А на палубата матрос!!! Весело се смее!!!!

Друбецкой-заде силно изохка и побягна към стаята на ненавреме включилото се началство.

Но с това скандалите не свършиха: със страшен звън дотича от личния си етаж маршал Пирогов (главата за маршал Пирогов е махната след многочислени молби на видни военачалници) и силно закрепва, че са му откраднали любимия медал „За отличие в мазурката“. Той ценеше този медал особено много, тъй като го бе получил още в нежна офицерска възраст. Тихон страшно се уплаши: същия този медал той бе спечелил вчера от маршала на комар.

От устата на маршала летяха истински кошунства: той например твърдеше, че медалът е похитен от главорезите от санитарната служба по заповед на Кузма Никитич, безкрайно ревнуващ маршалската слава. Сега беше времето да подложат героя на прижизнена мумификация, но очевидно началството имаше други планове: утешиха маршала направо там, без да излизат от фойето, връчвайки му в тържествена обстановка медал „За изгубването на медала «За отличие в мазурката»“. На Тихон Гренадеров новата награда много му хареса, и той си постави за цел възможно по-скоро да я спечели и нея на комар.

18. ДЕНЯТ НА ВЪЗДВИЖЕНИЕТО

В едно прекрасно утро, когато Тихон Гренадеров с голям интерес сънуваше картини от предишния си живот, напразно стараяйки се да запомни поне малко от тях, още преди сирената, преди изгрев, взеха да го будят и дърпат. Това беше Шалва Евсеевич.

– Ставай, синко! – изкомандва той. – Празник е днес! Всички като един ще вземем участие според силите си, ще въодушевим с личен пример...

Комисарят Потрошилов хвърли поглед към чичо Саня Синелников, но той вече се надигаше, мърморейки в смисъл, че ако не беше осветената от векове традиция, никой и никога не би успял да вдигне него, чичо Саня, от леглото.

– Нова година! – зарадва се Тихон, припомняйки си нещо.

– Ей че си глупав, братко! – каза Шалва Евсеевич. – Това е празник на изостаналите хора, твойта Нова година. А ние тук си имаме свой празник, народен! Такъв празник няма нито един народ!

Чичо Саня забеляза, че най-изостаналите племена на Огнена Земя съвсем определено си имат такъв празник, само че там той свършва с всеобщо грехопадение и актове на канибализъм.

– Днес е Денят на Въздвижението! – обяви накрая Шалва Евсеевич, скъса пломбата от стенния шкаф и извади три комплекта празнични, на карамфилчета, пижами.

– Само в този ден ги обличаме, синко! – похвали се той.

Заработи екранът. На него Кузма Никитич се обличаше точно в същата пижама. Помагаха му Друбейкой-заде и Залубко, облечени в аналогични униформи.

– ...Накрая настъпи... – зарадва всички Кузма Никитич. – ...световните народи, затаили дъх... всички хора с добра воля... цялата планета усеща пулса... символизира тържеството на демократичните начала... от Карпатите до Сахалин... Скитник идва към Байкал! Рибарска лодка взема там!! Тъжна песен той запява!!! За родината, за нас!!!!

Шалва Евсеевич разясни на Тихон и на нас, че празникът Въздвижение е възникнал в зората на времето и символизира въздвижението на Кузма Никитич Хегемонов към номенклатурата. В онези дни обитателите с нищо не се отличавали един от друг, били еднакви като личинки. Сред тях царял хаос и неуставни взаимоотношения. Постепенно от

хаоса започнал да се въздвигва Кузма Никитич, който преди това е бил само един от множеството. Постепенно движението на масите станало все по-подредено, и посредством свободно волеизявление Кузма Никитич накрая бил въздвиген от самите недра до самия връх и се закрепил там с помощта на цял ред пленарни мероприятия. А за да не забравя ръководителят като Володя откъде е бил въздвиген, ежегодно се устройва този ден на всеобщо равенство.

Чичо Саня добави, че теоретично, по втория закон на диалектиката, да се въздвиги на този ден може всеки от обитателите, дори и Тихон Гренадеров, затова и всички трябва да се обличат по-прилично. На практика това не се случва, но надеждата остава, защото освен нея хората нямат нищо друго.

Имало наистина случай, когато в Заведението се опитали да проведат избори като хората – с урна, бюлетини, пионери и тайно гласуване. Но за съжаление обитателите злоупотребили с доверието и се наложило неизвестни органи да подменят урната, тъй че вместо бюлетини избираателната комисия намерила там праха на съвсем страничен човек. След равностойна на извършената работа комисията била удостоена с прижизнена мумификация.

...И тримата, празнично възбудени, излязоха в коридора, наобиколиха казана с успокоително и употребиха както следва. Тихон никак не можеше да свикне, че лекарството е толкова горчиво и го изгаря. Докато юношата кашляше и го тупаха по гърба, ги забелязаха санитарите, връчиха им един транспарант и портрет на слабо известен мъж с бакенбарди и кожена шапка.

Чичо Саня заяви, че няма да носи портрети на който и да е. Санитарите без разговори го хванаха и му биха болезнена инжекция, а портрета просто вързаха на гърба му. Стенейки, чичо Саня все пак поиска обяснения чий именно портрет трябва да носи и какви са заслугите на портретирания пред международното работническо движение. Санитарите, които сега не можеха да бъдат отличени от всички останали, накрая казаха, че картината изобразява два пъти Героя на Политическия Труд Николай Султанатович Казидло на вилата на ВЦСПС²⁰, а кой е той – не е работа на чичо Саня.

По това време Тихон и Шалва Евсеевич разпънаха някак транспаранта, слабо украсен с надпис:

---

20. ВЦСПС – казионна съветска профсъюзна организация.

„Цялото щастие на Земята е от труда!“

Чичо Саня го прочита на глас и добави:

– Н-да. Не напразно покойният Иван Алексеевич казваше, че главата на Валерий Яковлевич приличала на чайник. Чайник си е!

Шалва Евсеевич се обиди: лозунгът е политически грамотен, а това, че той е политически неграмотен, може да се оправи.

– Няма какво да се тълпите тук! – ругаеха санитарите. – Ще се тълпите долу!

Долу наистина се тълпяха, при това в необикновено количество. Разбира се, да се броят хората беше забранено, а и не всеки умееше.

По това време Кузма Никитич също излезе през черния вход на двора. Окръжаваха го четирийсет човека санитари. По традиция изобщо следваше Кузма Никитич да го въздвигат простите обитатели, за да бъде процесът естествен. Но веднъж, когато пак се беше случил недостиг на кирза, взеха да въздвигват Кузма Никитич толкова активно, че го насиниха и замалко не му счупиха ребрата. Оттогава се наложи да разработят система за сигурност: санитарите посредством осеяни с шипове налакътници избутваха обитателите от началството, а самите те, умело работейки с нежните рамене, сякаш преливаха Кузма Никитич от място на място.

Поради неопитността на Тихон Гренадеров, тълпата също го люшкеше накъдето си иска. Заедно с него бе принуден да се люшка и комисарят Потрошилов, за да не се понижи четимостта на транспаранта. Чичо Саня с привързания немил портрет бе изтикан към периферията.

Масоните, възползвайки се от суматохата, съвсем разгърнаха тайната си пропаганда, но от нея не бе възможно да се чуе нито дума. Клинтът на санитарите разряза тълпата на две, Агресора и Тетерин се озоваха в различни половини и с вдигнати напред ръце показваха един на друг секретни масонски знаци, приемани от непосветените за обикновени кукиши и дулици. Всъщност свободните зидари недвусмислено си даваха да разберат един друг, че се явяват държава в държавата. Санитарите решиха, че кукишите са предназначени за Кузма Никитич и незабавно, със силни шутове, връчиха на масоните по един портрет, при което на Агресора кой знае защо се падна Тугарин Змеевич Расторгуев²¹.

Накрая санитарите окончателно въздвигиха Кузма Никитич, тоест вдигнаха го на кръглия подиум. Удари камбана; скритият под подиума

---

21. Змей Тугарин – герой от руския фолклор.

оркестър засвири марш „Самураят се къпе“. Тълпата възхитено млъкна, а който не млъкна възхитено, му запушиха устата санитарите.

Народното волеизявление, за необходимостта от което от сутринта се трудеха санитарите, се осъществи.

На подиума издърпаха Друбецкой-заде.

– Скъпи санитарии и обитатели! Дълго, много дълго чакахме ние този светъл ден. От нашите редици, родни и любими, за кой път вече излезе Кузма Никитич Хегемонов. Бидейки наш одушевен авангард, наш двурък и двукрак компас, без да се съобразява нито със свободното време, нито с обективната реалност, дадена ни под формата на усещания. Последователен материалист, Кузма Никитич всекидневно води непримирима борба с реакциите на Пирке и Васерман. Крупен мислител, той в същото време се явява изтъкнат организатор на показателния процес на развитие на световното общество. Всяко изказване на Кузма Никитич е непоносим удар за извергите от всички цветове, окопали се, за съжаление, по ъглите на общественото съзнание. Кузмизмът-никитизмът е опора на надеждните гаранции! Кузма Никитич! От името на събралите се ми позволете да Ви дам клетва за вяност от всички световни народи!

Клетвата беше тутакси дадена. Кузма Никитич се смущаваше и човъркаше с върха на чехъла си дъските на подиума. Не издържайки на тази нечовешка, наистина демократична скромност, Залубко влетя на подиума и извика по родному:

– Заверяемо! Ридного Кузьму Мыкытыча! Шо! Усих його лютых ворогов! Геть! (Укр.)

Санитарите подхванаха наздравицата и строго следяха останалото население.

После започна парад-хоровод. Първите кръгове около подиума образуваха санитарите, нататък следваха обитателите по реда на личната си съзнателност. Кузма Никитич бащински гледаше хоровода и кимаше, кимаше. Референтът се въоръжи с дебела книга и от време на време изкрещяваше оттам в микрофона:

- Без пчелата майка кошерът пропада! Ура!
- Ура!!! – съгласяваха се санитарите и обитателите.
- Без стълбове и стоборът не стои! Ура!
- Ура!!!
- Клонките в банята над всички началстват! Ура!
- Ура!!!
- Четата заради войводата е дружна! Ура!
- Ура!!!

– Старшите и в Ордата ги почитат! Ура!

– Ура!!!

Друбецкой-заде вземаше назаем народна мъдрост от Дал още близо половин час, докато се натъкна на такъв израз:

– И ковчега по мярка го правят! Ура!

– Ура-а-а! – завика единствен от всички Тихон Гренадеров.

Дочувайки за ковчега, Кузма Никитич се огорчи и зарева. Друбецкой-заде пред очите му разкъса подлата книга на конфети и взе да обсипва с тях ръководителя. Кузма Никитич реши, че е завалил сняг, и почна да настръхва. Залубко метна на раменете му купения в Исландия гръцки кожух и даде знак на своите да започват.

Санитарите живо изтикаха тълпата към стените на Заведението, а самите те украсиха глави с разноцветни шапчици, строиха се по план и започната всякакви придвижвания вътре в строя. От подиума Кузма Никитич наблюдаваше как с помощта на различни цветове и тихи команди пред него се появяват нетленни лозунги и образи с непреходно значение. Най-изкусна беше композицията, в която възникваше лицето на Хегемонов и почваше да се усмихва, а после в левия горен ъгъл на живата картина се появяваше птица гълъб, кацаше на рамото на изображението, започваше да му шепне на ухото нещо много заветно, и усмивката ставаше по-широка.

Схемите на живите картини бяха разработени от Семьон Агресора, затова във всяка от тях той бе въвел или ционистка, или масонска символика. Никой не можеше да разбере това поради незнание, но Агресора все едно бе доволен от идеологическата диверсия.

После обявиха голям концерт. Оркестърът свиреше китка от любими на Кузма Никитич песни, с които той толкова удачно завършваше почти всяко свое изказване.

Хореографският кръжок на санитарите изобрази китайския народен танц „Момичета от Четвърта женска спомагателна армия едно след друго геройски загиват по време на историческия щурм на планината Вейхушан“. На всички им стана много жал за момичетата.

После обитателят Двоерилко, бидейки истински поет, разказа басня собствено съчинение, в която действащи лица бяха царят на животните Лъва и мерзките Гниди, заселили се в гривата му. Alegорията излезе толкова прозрачна, че даже санитарите се почувстваха неловко.

Накрая сборният хор на санитарната служба обяви нова песен, съчинена неотдавна за празника. Солистът Васичкин запя с мъжествен като хиляда дяволи глас:

Мы рождены при помощи науки
Преодолеть идеализма вздор.
Ведь труд создал у обезьяны руки,
Вложил в те руки каменный топор!

Хорът подхвана:

Все выше
И выше
И выше
Стремимся мы точно вперед.
Имеющий уши – да слышит,
Имеющий рот – да поет!

И още много добри думи бяха изпети по адрес на ръководителите, на техните роднини и сподвижници, за слава на челните идеи и безкомпромисните решения. Ама как бяха изпети! Да бях аз самият в този час на празничния двор, неволно бих попитал: откъде тези мерзавци, свикнали всеки ден да тъпчат и погазват достойнството на ближния, сменили срещу даджи всички дадени на човека чувства, държащи с помощта на двете гънки в главите си всичко на всичко две мисли: стратегическа (да живеят вечно) и тактическа (ден да мине, друг да дойде), откъде тези гадняри, наливачи на акъл, показвачи на зимовищата на раците, измивачи на кървави сълзи, натиквачи в миша дупка, разпарячи на черва и промивачи на мозъци, стривачи на прах, избивачи на мисли заедно със зъбите – откъде получаваха те мощ и широта на гласа, напевност и дълбочина, съгласуваност, задушевност и хармония?

Неизясними наши наслажденья,
Они бессмертья, может быть, залог.
Мы изучили правила хожденья
По самой-самой верной из дорог.
Все выше
И выше
И выше
Сознание встало у нас,
И всякий успех да припишут
Живейшему творчеству масс!

Новата песен някак незабелязано премина в Химна на санитарната служба, после се смени с кантата „По прочита на материалите на XXXII

отчетно-хростова конференция“. Един след друг прегракваха и замлък-ваха певците, и ето вече се стараете само Павел Янович, с тънък глас напяващ частушката:

Вся епоха без ума,
Чести, совести жила,
А пришел Кузьма один –
Этим делом наградил!

Самият герой на частушката вече отдавна спеше стоешком, но не падаше, тъй като отгоре върху него своевременно бяха надянали специално устройство, прилагано в нежна възраст и наричано „проходилка“. А можеше и на всички да се сложи по едно такова – вече клонеше към вечер, горното квадратче небе потъмня, нямаше да е зле и да се похапне. В stomасите започна брожение, шумното къркорене се сля в единния звук на морски прибор. В отговор на утробните пожелания на трудещите се Кузма Никитич отвори едно око и пресипнало каза:

– ...приветстват и поздравяват... в това число крал Хюсеин и кралица Умайра...

Ясно, след кралския поздрав и кирзата беше добре дошла. Още повече към кирзата дадоха месо. Наистина, месото беше старо, но затова пък заслужило, цялото в сини медали от санепидстанцията за прослужени години. За придиричивите пък на цялата стена на столовата висеше плакат: „Гарванът с мърша се храни, пък сто години живее! Народна мъдрост.“

19. ПИСЪМЦЕ ОТВЪН

Може би тази празнична вечер беше последната спокойна вечер в историята на Заведението. И всичко заради чичо Саня! С присъщата му безотговорност той пишеше и пишеше на покойния си приятел, и дочака! Долетя, може да се каже, първата лястовичка!

Случи се така, че на следващия ден по недоглеждане на санитарната служба (напълно уважително след гуляя) за цяло денонощие излезе от строя правовият механизъм на Закона за свобода на кореспонденцията. А законът, както помним, беше доста суров: писмата от Заведението попадаха в огъня, посланията, адресирани до обитателите пък, невидимият пазач Инокентий Блатних, гнусейки се от перлюстрацията, изсипваше пак там. И в същия този ден чичо Саня накрая се изхитри да прати сутринта своето писмо, и още вечерта получи отговор!

Безработният досега пощальон Пантелей Рюрикович Понкин принуди чичо Саня дълго и неумело да танцува, след което накрая му връчи посланието.

„Любезни приятелю Александър Василиевич!

Напразно ме упреквате за мълчанието – в нашия Елизиум писането не е твърде лесно. Не достига хартия и мастило; а колко трябваше да чакам, докато долети при нас една отбила се от ятото гъска!

Като се сдобих с всички необходими принадлежности, накрая се заех да съчина и отговора. Уви, той няма да е пространен – на опашка след мен са се наредили няколко хиляди души (употребявам тази дума в първоначалното ѝ значение).

И така, волтериянството от младите ми години се оказа същинска глупост – ТАМ има всичко, макар и не в такъв вид, както ни тълкуват светите отци. Нещо повече, приятелю мой, силно се съмнявам, че това място има макар и малко отношение към християнството.

Ще бъда кратък: хората като нас, тихи и непретенциозни, съгрешавали повече за дреболии, тук изобщо живеят не зле; но затова пък тежко на любоначалстващите – наистина мрак и скърцане със зъби! Онези, които са устроили това заведение, очевидно са смятали, че праведниците трябва да получават огромно

удоволствие, гледайки как страдат другите, дето са ги измъчвали и преследвали приживе. Разхождайки се по специално мостче, висящо над зейналата панорама на тукашното inferно, веднъж видях и началника на моя департамент. Клетият беше осъден вечно да пребелва един и същ важен държавен документ. Няма да скрия, в първите мигове у мен се разбуди нещо като злорадство; после обаче, като се разкаях и си припомних собствената горчива съдба на нищожен делопроизводител, ми се случи да отроня надолу неканена сълза. Това беше достатъчно, за да дадат на моя началник освен обичайните вода и хляб солидно парче сланина и чаша пунш с лимон.

Използвайки отсъствието на цензура (впрочем цензорите долу са достатъчно количество, и те са обречени на вечно отсичане на жизненоважни членове), ще побързам да ти напиша за жестоката участ на Императора Николай Павлович. Всеки ден бедният Монарх се подлага на участта на най-нешастните от поданиците му. По него стрелят с картеч от оръдие, прекарват го през строй войници с тояги, разменят го за глутница хрътки, пращат го войник в Кавказ под куршумите на немирните чеченци; понякога оковават Царя във вериги и му връчват каторжна лопата, а след миг е вече на бесилката! Въжето обикновено се къса, и Монархът забелязва, че тук, както и в Русия, и да го обесят както трябва не могат; като капак на всички мъки доставят на Негово Императорско Величество пасквилен диплом на рога носец и един отбил се за малко френски мошеник го гърми с пистолет направо в корема. А най-поразителното е, че като разпоредител на всички тези мъчения служи не някой друг, а граф Аракчеев, който, както се вижда, не изпитва тук ни най-малки притеснения. Иди говори след това за справедливост!

Признавам, че при вида на тези зрелища аз изпитах единствено чувство на безгранична скръб; мисля, че тук работата не е само в прословутата немска сантименталност. Колкото и живо да рисувахме ние във въображението си картините на отмъщение на силните на този свят (извинявай, онзи), най-вече те могат да зарадват само някое напълно извратено сърце. Затова няма да живописвам нито проклятията на побития на кол Иван Грозни, нито как забиват Петър Велики в качеството на колона за мост в бластистата земя; няма да дръзна също така да спомена и участта на Руските Императрици по причина на природната си

срамежливост. Ще отбележа само, че за мое удивление сред измъчваните управници на нашата Държава срещнах хора, ज्याмаши съвсем никакво отношение към Императорската фамилия. От един от тях се показваха от помийната яма само краката в меки ботуши, подобни на онези, които ми донесе добрият майор Дрентелн от Кутаис (казват че този фаворит е пролял повече кръв от всички – може и така да е, руският онзи свят наистина е населен по-гъсто от останалите).

Но ето че вече ме бута в гърба един руски воин, паднал в не толкова отдавнашното сражение под Кьонигсберг, който, представете си, започнал да принадлежи на Русия; най-много от всичко моят Иван Лукич се опасява, че е записан в списъците като безследно изчезнал, от което семейството му според сегашните порядки ще бъде лишено от пенсия. Затова няма кога да ти опишаш нито обчайните наши трудове и занятия, нито срещите с общи познати.

Стара глупава вестфалска кратуна – аз забравих най-важното за вас! Удаде ми се да изясня това-онова. Длъжностните лица тук са също толкова бърбиви и користолюбиви, колкото и в земния свят. Досега ние знаехме само за Вечния Евреин – по съчиненията на славния Йожен Сю и граф Потоцки; оказва се, че съществуват и Вечен Татарин, и Вечен Французин, и Вечен Немец (не аз, разбира се), и Вечен Арабин, и несъмнено, Вечен Руснак. Вие вече, разбира се, се досещате кой е той. Излиза, че не ни е съдено да се срещнем скоро.

С това горещо Ви прегръщам. Покорен Ваш слуга Дмитрий Карлов Лихтенвалд.“

Беше написано на немски. Чичо Саня охотно преведе някои фрагменти от посланието на всички желаещи дотогава, докато не стигнаха слухове до самите върхове. Писмото веднага го конфискуваха, а Синелников хвърлиха за три смени в карцера.

Освен него, на немски криво-ляво умееше да чете само Друбецкой-заде, като несъстоял се разузнавач. Добре че референтът не разбра нищо по въпроса за Вечния Руснак поради вродения си атеизъм, иначе никой нямаше да види повече чичо Саня. С останалия текст той се справи с труд, но все пак разбра, че ТАМ на началството му се пише лошо. С някакво отмъстително удоволствие той доложи за това на Кузма Никитич.

По това време Хегемонов пребиваваше в пълно съзнание, затова се омърлуши и нареди да донесат от скъпото чуждестранно вино „Агдам-Бургундия“, което отдавна не се бе случвало. Наистина той не се запи, а само здраво хвана бутилката в ръка и без думи заизвива песента „Последният тукашен ден“. Стените в кабинета му бяха облицовани с най-качествен корк, затова никой от външните хора не чу воя.

20. КОРЕНЕН ПРЕЛОМ

Ашот Аршакович Баблумян по принцип презираше парите. Другарите му харчеха спечеленото пестеливо, пресметливо, с прицел към децата и внуците. Някъде там далеч, в планинското селище Котлонадзор, тихо израстваха нови къщи, купуваха се нужни практични вещи.

Ашот Аршакович пък след всеки строителен сезон отпътуваше за Москва, но не обикаляше по пазарите и магазините, това не е мъжка работа. Ашот Аршакович се настаняваше в един и същ хубав хотел, завърташе няколко телефона и чакаше да дойде уговореното време. Накрая времето идваше. Ашот Аршакович се отправяше към ресторанта на Централния Дом на литераторите, където го пускаха без обяснения, и дълго, сериозно се наливаше там с бира.

Като се напиеше до козирката, с бърза крачка пресичаше улицата към сградата на турското посолство, изчакваше уговорения сигнал, разкопчаваше си панталона и дълго, с вкус поливаше оградата на означеното суверенно и екстериториално здание. Вие можете да попитате: че къде гледа непременно в такива случаи милиция. Ами настрани гледа! Защото тъкмо за заплащане на това гледане настрани отиваше лъвският пай от бригадирската заплата. Нещичко се падаше и на осквернените турци. Стражите на реда смятаха Ашот Аршакович за безвреден чудак, а щом за своята безвредна чудатост той на всичкото отгоре си плаща, толкова по-добре. Човек, знаещ историята само от нашите учебници, би могъл сурово да осъди Баблумян, но аз в никакъв случай не бих казал такава нещ.

Тъкмо Ашот Аршакович беше виновен за всичко. Веднага след скандала със задгробното писмо бригадата пристигна за надстрояване на поредния етаж. Както ние помним, да се броят и номерират етажите беше най-строго забранено от съображения за режимност и секретност. Освен това, по броя на етажите можеше лесно да се определи броят на строителните сезони и да се поставят под съмнение някои официални данни.

Така че етажът беше неизвестно кой, но се намираше на такава немислима височина, че върхът на сградата, издигаща се вече не по законите на съпромата, а изключително за сметка на майсторството на зидарите, отчетливо придоби люлеещи движения. При това майсторите не само се опасяваха за живота си, но и виждаха, че етажите не се заселват,

а се затрупват с прах и мумии, които за вярващия човек е грехота и да гледа. А за специалиста безползната работа е във висша степен оскърбителна.

След като поредната тухла, не издържайки клатенето, се хлъзна от прясното си циментово ложе и полетя в прекрасните далечини, Ашот Аршакович не издържа, заповяда почивка, спусна се долу и поиска аудиенция от Кузма Никитич. Не мина много време и аудиенцията беше получена. Кузма Никитич предполагаше, че бригадирът ще поиска някаква нечувана надбавка за височина и се готвеше да се попазари за солидност и да му подхвърли нещо. Но Ашот Аршакович каза само, че той, Ашот Аршакович, е майстор-зидаромазач, а виж, какъв точно е Кузма Никитич, ще трябва да се поинтересуват органите.

От тази нечувана дързост Кузма Никитич замалко да загуби и без това не много щедрия си дар слово, почервеня, плътно се приближи до състоянието, наричано от народа „кондратий“, но овладя организма си и даде на негодника-лентяй гневен отпор. Присъстващите при отпора началници и санитарни после разказваха с благословение, че речта на Кузма Никитич, съвсем не като ежедневните словесни огризки в ефира, била рядко свързана и стройна. Наистина, в качеството на свързки се употребявали известни руски нецензурни изрази. Когато само един от тези изрази по невнимание закачи мирно доживяващата дните си в село Котлонадзор Анаис Грачиковна Баблумян, нейният син Ашот сви страшните си пръсти в също така страшен юмрук.

Героят-санитар Локомотишчев, набързо обучен на прийоми, както той си мислеше, от японската борба „мицубиши“, понечи да се хвърли между юмука на Баблумян и ухото на Кузма Никитич, но само влоши ситуацията. От удара на Баблумян главата на санитаря се връза именно в набелязаното ухо и нанесе къде-къде по-големи разрушения, отколкото би могъл да причини самият юмрук. Кузма Никитич се строполи като пън на земята.

Санитарите се приготвиха да изтрият бригадира от лицето на земята, но тук в кабинета нахлуха останалите зидари, въоръжени кой с каквото намери. Известно време страните се изучаваха взаимно, при това Павел Залубко, като глава на санитарната служба, диво виеше от страх пред отговорността. Санитарите на глас съжаляваха, че го няма вече начело звярът и садист Нафик Героев, от който и дяволът се боеше. Единственият сред тях орел Локомотишчев, след като бе извършил подвига си, вече не беше способен на нищо. Сред санитарите зачестиха гърчовеите и припадъците, както преди всяка баталия.

Ръмжейки и зъбейки се, враждуващите страни се спуснаха в двора, предоставяйки Кузма Никитич на грижите на медиците. Но и в двора никой не пристъпи към бойни действия. Обитателите се залепиха за прозорците и ободряваха страните с патриотични или провокационни викове. Накрая Ашот Аршакович каза, че те нека се задавят със своите пари, но на тях, зидарите, кракът им няма да стъпи вече тук. След което бригадата напусна Заведението, преминавайки през Стоманената порта по същия тайнствен и секретен начин, както и идваше, оставяйки след себе си мъка, недоумение и зараждаща се анархия, тъй като мнозина бяха чули шума в кабинета.

По същото време главните медицински специалисти по удари в главата, доносологът и космопедът, облъчиха черепната кутия на поразения Хегемонов с неподкупно рентгеново лъчение и с ужас видяха на екрана, че в съзнанието на ръководителя като Володя в резултат на сътресението е настъпил коренен прелом²². Дълго време не успяха да определят характера на прелома, а това беше много важно: ако е открит – незабавно за съобщят за него на населението, а ако е закрит – да се въздържат.

Нямайки медицински вести, Друбецкой-заде, Залубко и дори масоните тайно един от друг почнаха да се готвят за преврат, а за замазване на очите устройха съдебно разглеждане на делото на героя-санитар Локототищев. Исакаха дори да го мумифицират; след по-зрели размишления просто го изключиха от санитарната служба с изпитателен срок.

Накрая медиците окачиха закрит болничен лист, съставен, според техните твърдения, на латински. Там се казваше, че Кузма Никитич засега още се намира в състояние на политическа смърт, но за здравето му вече няма смисъл да се опасяват, всички вътрешни и външни органи функционират нормално. Кузма Никитич временно се намира на официална визита в дълбока кома, но и оттам приветства и поздравява всички добри хора по случай скорошното си оздравяване, към което са насочени всекидневните им мисли и копнежи.

Заговорниците се омърлушиха, с надежда поглеждайки един към друг: но кой ли ще се осмели под предлог на синовна грижа и преданост да удуши Кузма Никитич с възглавница? Всеки, както се казва, се надяваше на другите. Обитателите притихнаха, даже Потрошилов и чичо Сания престанаха да се ругаят и разказваха на Тихон Гренадеров забавни истории за Лицея и Бамлаг.

---

22. Игра на думи: перелом (рус.) – прелом, а също така и счупване.

И ето грейнаха с приветна светлина дълго мълчалите екрани. Кузма Никитич седеше в креслото полуизвърнат, демонстрирайки на обитателите новото си ухо, отново японска марка, с необичайно изящен дизайн.

– ...вашата поддръжка... – каза той. – ...в най-критичните, може да се каже, преломни... всички опити предварително са обречени на провал... няма да се побоя от тази дума... ако може така да се изразя... достоен отпор... бих казал... в умовете и сърцата... и техните наемници... отдавна е заклеил... устремени взорове... Умирай, мила! Умирай, мила!! Умирай, о-хаха!!!! Моя чернокоса!!!!

И се вторачи в нищото със стъклени очи. В последно време в песените му завършеци започваше да се прокрадва забранената за простите смъртни тема.

Друбецкой-заде, явно развълнуван, взе микрофона и каза, че Кузма Никитич най-плодотворно се е възползвал от неволния отдиш от непрестанните грижи за благо на обитателите, преосмислил е много неща и е стигнал до нови, не по-малко исторически от предидущите, решения. Като размисли както следва, той намери в себе си мъжество да признае и заяви, че е настанало време за кардинални промени и епоха на коренен прелом в общественото съзнание, който прелом е намерил надеждна опора в неговата, на Кузма Никитич, глава. Без да зачерква миналите достижения и без да поставя под съмнение грандиозните завоевания на кузмизма-никитизма, Кузма Никитич независимо от това даде недвусмислено да се разбере, че сега следва да се развиваме в точно противоположното направление.

На дадения исторически етап движението нагоре напълно е изчерпало себе си, и негодните строители отвън не могат повече да удовлетворят порасналото съзнание на обитателите на Заведението. Бидейки в дълбока кома, ръководителят като Володя ярко е видял там картини от собственото си босоного детство, което впрочем е било босоного за цялото човечество, нали не някой друг, а Хегемонов е изобретил обувките. В тази обстановка на дружелюбие и конструктивност Кузма Никитич доту и ясни майчини думи, едно своеобразно наставление. Сине, каза майката, не се откъсвай от земята, търси в нея корените си!

Не да се откъсваме, а да се заравяме! – така трябва да звучи лозунгът на днешния ден. Отсега обемът на Заведението ще се увеличава изключително за сметка на подземните помещения, като предстои да се задълбочи, разшири и издигне забравеното им значение. В най-близко време ще бъде доставена партия лопати и други средства за малка земекопна механизация, за да могат обитателите в единен порив в

свободното си време да реализират себе си, изцяло отдавайки се на патоса на творческото съзидание.

Шалва Евсеевич слушаше и въздишаше, тъй като самият той никога не се беше занимавал със земекопни работи, а само бе обикалял около тях с пушка. Чичо Саня Синелников пък преценяваше каква ще бъде ежедневната норма. Семьон Агресора тайно си уреждаше лопата с моторче и все пак я получи само срещу сандък консерви. Терентий Тетерин, презирайки хвалената масонска солидарност, късаше жиците в моторчето на лопатата и от време на време уж безпричинно се хилеше. Обитателят-поет Двоерилко пристъпи към работа над поемата „Преобразеният труд“. Всички като преди си оставаха затрупани от работа, и работата нямаше край.

21. ЧУГУНЕНИЯТ ЕЗДАЧ

Земекопните работи започнаха както следва – с оркестър и ентузиазъм. Дори санитарите, получили естествено длъжности на десетници, стотници, отчетчици, нормировчици, инженери по социалистическото съревнование, загубиха важния си вид, потяха се, викаха, пееха за младата и невъзможна радост, ехкаха и охкаха, потропваха, пляскаха и изобщо бяха в най-първите редици. Дори Васичкин и Тиртични се увлякоха дотолкова, че хванаха носилки с пръст и тръгнаха да ги влачат към горните етажи, но санитарните им организми навреме реагираха с най-жестоки трудови схватки, така че се наложи да ги лекуват.

Струва ли си да описваме хода на работата? Навярно не си струва, най-малкото понеже в литературата тези описания не са интересни нито за потомците, нито за съвременниците. Независимо какво твърдят специално поставените хора. Дори „Трудове и дни“ на Хезиод се четат само от специалисти. Нали литературата не е за труда, каквото ще да казват! Тя е по-скоро за резултатите.

И резултатите, мътните ги взели, не закъсняха да се проявят.

Откопа ги – естествено, върви им на глупаците – Тихон Гренадеров, работещ сам в изкопа си. От глупост той първо огъна лопатата си, а после съвсем я счупи. Отиде горе и я смени. Когато историята с лопатата се повтори четири пъти, това не се хареса на санитаря-склададжия и той лично се спусна долу да види по какъв начин младата смяна Гренадеров загробва държавния инвентар. Не мина и минута, когато санитарят излетя от изкопа със страшен вик:

– Чугунена шапка! Чугунена шапка!

Каква била работата! Оказа се, че дори сред санитарите, тези последователни материалисти, вървят собствени митове, легенди и суеверия. За нас, разбира се, те са недостъпни от режимни съображения, но може да се предположи, че същата тази чугунена шапка е играела в санитарната символика някаква зловеща роля. Слухът за това мигом обходи етажите, и всички санитарни, рязко отслабвайки бдителността, се скупчиха в едно малко килерче на втория етаж, а главата им Павел Янович Залубко здраво се затвори в тоалетната и посредством устни имитираше, че се намира там по голяма нужда. Възползвайки се от изчезването на санитарите, масоните Агресор и Тетерин се разпасаха окончателно и завлякоха цял сандък консерви „Козли в натюр“ и бутилка водка

„Истинно руска“.

Около пет минути, ако не повече, в Заведението цареше анархия. На стените се появиха няколко стенвестника с вредно съдържание и съмнителна насоченост, а в ефира най-нагло започна да излъчва божествена радиостанция, пейки песента:

Наша жизнь коротка,
Словно птицы полет,
И быстрей челнока
Улетает вперед.
И не думаешь ты
Ни о чем, человек,
Что ты скоро умрешь,
Что короток твой век.

Предаването се наричаше „Христос и младостта“, и се водеше от някой си Александър Сергеевич от Филипините.

Какво му беше на Кузма Никитич, слушайки това нещо! С открит текст при това! Виж ги ти какво носят, дяволски съдове! Скоро ще умреш! Завиха сирени, светнаха екраните. Кузма Никитич беше необичайно стегнат и дъвчеше по-малко от обикновено. Друбецкой-заде напразно държеше в ръце белоснежна кърпа за бърсане на лигите на началството.

– ...ето вече в течение на известно време... отслабени надзорно-наказателни функции... лично другарят Залубко прояви половинчатост и недостатъчна... (при тези думи Павел Янович престана да се преструва в тоалетната и чистосърдечно се предаде на мечата болест) ...тъй наречената чугунена шапка... това не е истина... се явява шапка на челната група за народен контрол... увеличаване на добива на чугун... сериозно да се замислим над кадровата политика... Ще загинеш, девойко! Ще загинеш, девойко!! Ще загинеш, девойко!!! В деня на сватбата твоя!!!!

Последните думи в проза бяха особено страшни. Наложил се Залубко да хвърли панталона с лампази в тоалетната, добре че ризата му беше дълга. Ругаейки, той разби вратата на килерчето и измъкна оттам подчинените си, без дори да се учуди как са се събрали там всичките сто и петдесет души. Санитарите бързо разгониха обитателите по стаите, скъсаха и мигновено отрецензираха стенвестниците, наричаха увлеклите се в дележа масони, без да забележат при това крадените консерви, но да се вмъкне в трапа при Тихон засега никой не се решаваше. Безгашният Залубко, продължавайки да псува, насила бутна там двама. Оказа се, че

Тихон не си бе губил времето, а беше копал направо с могъщите си ръце. Санитарите отново излетяха горе и отново с вик:

– Чугунено лице! Чугунено лице!

А чугуненото лице за санитарите, както се разбра, беше направо остър нож! Втората вълна на паника беше още по-пагубна. Обитателите не можеха да знаят, че трябва да се страхуват тъй от всякакви чугунени детайли, затова смело наизлязоха и с интерес наблюдаваха как санитарите се крият в най-неподходящите места. Алчнеещите масони се хвърлиха за нови консерви, но очевидно този път не намазаха – върнаха се, ругайки се страшно един друг за несръчността и превзетостта си. Залубко без гащи избяга в кухнята и там дълбоко се зари в купчината с кирза.

Отново се възцари анархия и вседозволеност, изразили се в излизането на ръкописното списание „Наздраве за живота“, където се поставяше под съмнение необходимостта от Дните за активно гладуване, практикувани в Заведението два пъти седмично. Радиото по многобройни молби на трудещите се изпълни композицията на вокално-инструменталния ансамбъл „Битълс“ под диригентството на Александров „Революция номер девет“.

Заедно с това по всички етажи и рекреации започна да се промъква слух, че Тихон Гренадеров от глупост е разкопал склад с боеприпаси. Обитателите се втурнаха към изкопа за сувенири. Залубко едва не се задуши в кирзата и навреме изпълзя: Кузма Никитич отново се мобилизира на всички екрани.

– ...няма никакви основания... не превишава няколко милибера в час... достойни за съжаление... от чужди гласове... нищо повече от чугунена глава с шапка от аналогичен материал... разривайки купчина тор... и лично Павел Янович... Като в чисто поле! И на тези простори!! Два ясни сокола!!! Водеха разговори!!!!

Комисарят Шалва Евсеевич Потрошилов пръв грешно се досети какво именно е разкопал Тихон. Сърцето му заби, той смело се хвърли надолу и организира там дружна работа, разделяйки по навик обитателите на петорки и надявайки се скоро да съзре скъпото лице.

Виждайки, че чугуненият ужас не причинява на обитателите никаква вреда, санитарите по малко набраха мъжество, взеха дори да подвикват и да дават зор. В ръцете на всички се появиха лопати, и много скоро дворът се украси с изкоп, посред който...

Не, не това очакваше Шалва Евсеевич. Разбира се, паметник беше, но не на който си мислеше. Това беше конна статуя. Ездачът, съдейки по всичко, не бързаше за никъде. Главата на ездача се украсяваше от

прословутата чугунена спортна шапчица с чуждестранен надпис „Оклахома сити“. Торсът му беше облечен в гимнастърка, върху която беше небрежно наметната римска тога. Долната част на ездача носеше персийски шалвари, при това отливката твърде изкусно предаваше особеностите на източния орнамент. При желание в него можеше да се открие и увереност във веднъж взетото решение, и непримиримост към всякакъв вид отклонения от изработените през вековете норми, и дълбока загриженост за най-широки слоеве от населението, и скрита връзка със същите тези слоеве, и надеждна охрана на майчинството и детството, и съдбоносна прозорливост, и готовност във всяка минута да даде отпор и на най-страшния агресор – за тази работа ездачът беше приготвил солиден боздуган с шипове. Изобщо, много неща можеха да се открият.

А ние, например, вече два века намираме в лицето на Медния ездач и ум, и благородство, и ярост, и величие – защото се страхуваме да признаем пред себе си и особено пред другите, че нищо няма в това лице, освен тъпа, тежка облещена злоба и ненавист към всичко, което става не по неговата воля, ненавист към нас, такива малки, навирили глави, живеещи с дребните си нитереси и страсти...

Този ездач беше чугунен, но затова пък конят – съвсем жив. Той едва забележимо тъпчеше на място, от ноздрите му се виеше едва забележима струйка пара. Но чичо Саня забеляза, макар че не се учуди – чугунът затова е чугун, за да натиска живото. Учуди се само на непознатата порода – цялата снага е арабска, а кожата златисто-бронзова, като на ниските бурятски кончета.

Конят тъпчеше с копита не някаква там жалка змия, а всичките седем смъртни гряха наведнъж; греховете бяха изобразени алегорично под формата на седем неголеми, но много противни фигури.

Нататък следваше цилиндричен постамент, не особено висок. Референтът Друбецкой-заде вече беше успял да прикрепил към постаментта табела „Охранява се от държавата“. Но и без табелата тук имаше достатъчно писания. Само че буквите бяха не руски и не латински, и не арабски, а дявол знае какви.

Учените хора веднага почнаха всеки по своему да тълкуват надписа на постаментта. Но Друбецкой-заде живо пресече това нещо. Той добре помнеше как преди войната бе изгърмял един негов бащин приятел-египтолог. Този египтолог се бе хванал да превежда от някакъв рядък папирус една песен на строителите на Хеопсовата пирамида, и се получи примерно ето какво:

Богиня утра овевае нас своим свежим дыханием;
Это дыхание несется со стороны Нила.
Моя подруга, чьи волосы подобны овечьей шерсти,
Почему ты не радуешься гонгу, зовущему нас
На работу?

В това видяха намек за една много популярна песен, написана от разстрелян кулашки поет. И загина египтологът. Така че по-добре да не си вземат бяла на главата и да не разшифроват нищо, докато не дойдат указания. И указанията дойдоха:

– ...представлява забележителен паметник... достойние на цялото прогресивно... таят се несметни съкровища... дълг пред човечеството... да усилим задълбочаването... задължени да се обогатим с шедьоврите... А на гроба ми! Никой няма да дойде!! Само рано напролет!!! Славей ще ми запее!!!!

Умните хора разбраха така: находката си е находка, но ще се наложи да продължат с копаенето.

Нощем, след отбой, Заведението шумеше. Най-различни планове относно статуята строеше народът. Най-отчаяните предлагаха да отмъкнат чугунения и чрез невидимия пазач Инокентий Блатних и задушевния му приятел Бокаса да го продадат на някой побъркан японски милионер; коня пък да употребят за храна. Свободомислещите нямаха покой от надписа – може би именно чугуненият е основал Заведението? Мистиците изпаднаха в състояние сатори и дрънкаха вече дявол знае какво. Санитарите, мъчени от секретните си суевория, тайно ридяха. Тук те знаеха предварително всичко.

21. НЕ Е ВОДИЦА

Семьон Агресора и Терентий Тетерин не си мътеха главите с паметника – внимателно го огледаха, не намериха свои символи, плюха и го забравиха. За работа те си бяха харесали най-далечната и дълбока галерия. Там, далеч от любопитни очи, те провеждаха закрити заседания на масонската ложа, обсъждаха много от най-коварните и престъпни планове за световно господство. Лошо се пише на човечеството, когато Семьон и Терентий успеят да излязат на свобода! Терентий смяташе да подчини на себе си международната наркомафия, а Агресора – ционисткото лоби. С лопатите работеха не твърде много, без да бързат, защото отдавна бяха оплели санитаря-десетник в лепкавите си мрежи.

Но в този ден двамата решиха съвсем да си починат.

– Никакви сили нямам повече – съобщи Семьон Агресора. – Явно мисията на моя народ на тази земя е изпълнена.

– И аз спирам – съгласи се Тетерин. – Колко време се бяхта заради теб? Аз бачкам, а ти или на цигулка, или кино снимаш...

– Но аз нямам никаква цигулка, аз не умея на цигулка! – възмути се Агресора. И заби моторизирания си бел дълбоко в земята, давайки да се разбере, че не възнамерява да го измъкне днес.

Терентий заби лопатата си до него – още по-дълбоко. Изпод лопатата нещо пръсна.

– Мамка му – кладенец изкопахме! – досети се Тетерин.

– Да бягаме, глупако! – закрещя Семьон. – Това са подземни води! Аз предупреждавах, че не бива да копаем дълбоко...

И тайните масони, вземайки подотчетния инвентар, бързо и ловко се качиха горе.

Санитарят-десетник, оплетен в мрежите на заговорниците, все пак се смая от такава наглост и искаше да ги срита надолу, но...

– Защо са ви разкръвавени мутрите? – попита той. – Пак ли не можахте да разделите консервите?

И наистина, мутрите на масоните бяха в кръв.

– Какво, значи сега такава вода извира? – учуди се Агресора.

Терентий се обърса, погледна ръкава си:

– Вярно бе. На ти сега кладенец!

Дотича санитарното началство. Началството не повярва на вечно лъжещите масони и прати десетника на проверка. Десетникът зашляпа

надолу и се върна като от филм на ужасите. Началството нареди да си траят и да затворят масоните за секретност в ареста. Не успя да хлопне вратата зад тях, а ямата се напълни до края...

Докладваха на Павел Янович. Да каже на Кузма Никитич цялата истина той не се реши – рапортува, че е открито находище на нефт, нефтените работници на Заведението още днес пристъпват към експлоатация и строителство на нефтопровода Родина – Мюнхен по съвместен проект. При това той изпроси за себе си и най-близкото обкръжение усилени дажби.

В голямата страна такава глупост би минала за чиста истина. Но първо, нефтът мирише на нефт. А второ, кръвта мирише на кръв. Замира на кръв.

Първи усетиха миризмата кръвопийците със стаж, като Шалва Евсеевич.

– Дойде временцето, синко! – зарадва той Тихон Гренадеров.

– Какво временце?

– Ами нашето – на старите орли! А и за вас, комсомолците-орлета, ще има плячка! Разбирам аз – свърши либерализмът!

– Как така?

– Сега ще ти обясня. Ето ние с теб седим тук. А срещу нас на държавното легло нахално спи и хърка обитателят Синелников. Как смяташ – с нас ли е той сега?

– Като че ли не.

– Значи е против нас?

– Така излиза...

– А ако е против нас – бий го на моя отговорност!

Тихон Гренадеров помисли и се отказа. Шалва Евсеевич също помисли и се отказа, страхувайки се да не получи по мутрата. Тогава комисарят реши да смени подхода:

– Тиша, сега ще ти го обясня още по-добре. Как мислиш, ако почнем да учим на ум обитателя Синелников – той ще ни го върне ли?

– Разбира се, ще ни го върне.

– Значи няма да се предаде? А ако врагът не се предава, добрите хора какво правят с него?

– Че той само тихо лежи и спи.

– Глупости! Той не спи, а приспива бдителността ни! Мислиш, заради кого седим затворени тук в Заведението? Ами ето, заради ето такива седим! Преброй колко ръце има той!

– Една, две – две ръце...

– Винаги съм казвал, че е двуръчник²³! Колко пъти съм сигнализи-
рал – все без полза...

– Ами че ти, чичо комисар, също си двуръчник...

– Аз да съм двуръчник? Че аз още от двацет и девета година! Та-
квива като вас! С ей тия ръце!

Тук миризмата на кръв удари в главата Шалва Евсеевич особено
силно, и той се нахвърли върху Тихон. Тихон с едната си дълга ръка
вдигна Шалва Евсеевич над пода, а с другата взе да буди чичо Саня. Чи-
чо Саня се събуди без удоволствие, подуши с нос...

– А-а, ето каква е работата! Ударило е старата гвардия! Шалва Ев-
сеевич, нали ти казвах, че историята не върви заднишком, какво
беснееш?

Комисарят Потрошилов се удряше в Тихонския юмрук и викаше:

– Другарю Курски! По-широко прилагайте разстрелите! Повиша-
вайте масовостта на терора!²⁴ За нашия Миронич! Смърт на наемниците
от всички видове!

Е, тук и Тихон озверя! Той почна да блъска Шалва Евсеевич в как-
вото му попадне и крещеше странно:

– Ето как, ето как бие нашият „Спартак“!

Чичо Саня едвам ги раздели по ъглите, но и той кой знае защо
действаше по-твърдо от обичайното.

В Заведението се надигна страшен ропот. Във всяка стая обитатели-
те взеха да си припомнят един на друг обиди – лични, на баща, на май-
ка, класови, общочовешки, национално-териториални, стари, нови, за
три години напред. Обитателите дори почнаха да трошат държавните
мебели, за да могат с техните фрагменти да се обезобразяват един друг
и така да възстановят историческата справедливост.

Дори в самата санитарна служба отнякъде се появиха две крила:
дясно и ляво. Десните твърдыха, че безсмъртието е крайна цел на
кузмизма-никитизма, а левите – че то е само средство за постигане на
борбата за освобождение на човечеството по целия свят. А тук още Ва-
сичкин припомни на Тиртични за укритата от приятеля му още през
1968 година бутилка водка „Кориандрова“. Двете крила със страшни ви-
кове се нахвърлиха едно срещу друго. Само пряката заплаха за снемане
от даджи, обявена от Павел Янович, успя да ги удържи от взаимно из-
требление. Усмирените санитарни хванаха велосипедните вериги и се

23. Двуръчник (рус.) – използва се в значението на „двуличник“.

24. Откъс от директива на Ленин от времето на гражданската война.

хвърлиха да въвеждат ред.

Когато всички повече или по-малко се усмириха, пред личния състав се изказа по телевизията Друбецкой-заде. Като бивш син на геолог той квалифицирано обясни, че от земята не извира никаква кръв, а най-обикновена руда. Ненапрасно в Русия на кръвопускането казват така – мятане на руда. Освен това нефтът на Марс, както ни учат фантастите, е именно червен на цвят, но там никой не прави от това трагедия. А виж, обитателите с несанкционираното си безчинство са огорчили Кузма Никитич. Затова той заповядва паникьорите и кресльовците да се наказват строго, а останалите да пият успокоително, колкото поемат.

Поеха, както се казва, много, и всички се успокоиха. Само за масоните, заключени в карцера, забравиха. И те се млатеха, колкото им сили държат. Но после също се успокоиха и заспаха прегърнати, тъй като в драмголника не се полагат одеяла и прочие.

Заведението заспа, кръвта от земята тихичко течеше и течеше, и пропиваше пръстта, и тя ставаше течна и лепкава, но никой не забележа как под тежестта на зданието пръстта лекичко поддаде. Два сантиметра, не повече. Само чугуненият ездач на постаментата сякаш се размърда, но и това не забележа никой, тъй като уставът забраняваше на часовите да се пулят към охранявания обект.

23. ОСЕМНАДЕСЕТИ БРЮМЕР

Тъкмо тогава започна всичко.

Преди сирената Тихон Гренадеров тихо бе събуден от двама санитарни.

– Ставай, кандидат. Настана часът да изпълниш първото си санитарно поръчение. Паметника в двора знаеш ли го?

– Че нали аз го...

– А ти недей дрънка. Кузма Никитич винаги ни е учил само на лична скромност. Ето ти чист парцал и кофа. До утре паметникът да блести, като на котарак ташаците. Повтори задачата!

– Паметникът... като на котарак...

– Браво!

И санитарите излязоха, а от разговора се събуди чичо Саня.

– Ей, Тихон – каза той. – Измий и коня както трябва! И го напои първо – че той цяла вечност не е пил! И захар му дай, само гледай да не я изядеш ти!

– Няма да я изям – въздъхна Тихон. Отиде до умивалника, напълни кофата с вода, слезе на двора.

У нас нищо не е като хората. Ето и сега. Пратиха Тихон, а сами забравиха, че за часове до чугунения ездач бяха поставени като наказание за разколническа дейност Васичкин и Тиртични. Часовите заразмахваха велосипедни вериги и почнаха да да викат по устав:

– Стой! Стой, кой идва! Стой, ще стрелям! Кх, кх!

– Аз имам санитарно поръчение преди приемане в редовете...

– Нищо не знаем! Докато не ни сменят – ще стоим!

Тихон се позамисли, и то тъй здраво, че отново си припомни нещо от миналия живот:

– А аз знам как се сменят часове! Само нож трябва!

Васичкин и Тиртични, нищо че бяха смели, но се уплашиха:

– Какво, побърка ли се?

– А може и без нож! При нас в три пъти червенознаменния за нощно виждане „Братя Черепанови“... Дявол го взел, пак го забравих!

Той като тигър се хвърли върху трезвениците и само за миг ги върза със собствените им униформени куртки. А за да не вдигат шум, с тока на ботуша на Васичкин запуши устата на Тиртични и обратно. Напои коня с кофа вода и изтича за нова, по пътя взе и стълба.

Коня той изми както желаше чичо Саня, старателно. Тихон не знаеше, че конят може и да го ритне както подобава, и не се плашеше. И конят стоеше неподвижно, само хрупаше захарта и веднъж махна с опашка.

А да тича нагоре за още вода за чугунения – Тихон го домързя, той се спусна в една от шахтите и загреба кръв. „Дори по-красив ще стане!“ – радваше се той за ездача. Набързо го поля, изтри го с парцала надве-натри, сгъна стълбата и побягна към стаята да си доспи колкото остава. При това за сметите по неуставен начин часови отмъстително забрави.

С ужас чуха Васичкин и Тиртични глухото ръмжене над себе си. Чугуненият паметник се размърда и се намести по-удобно в седлото. После вдигна тоягата с шиповете, повъртя я над главата си, изсумтя и се успокои. Затова пък под краката на коня се разшаваха също оживелите смъртни грехове. Те скверно се хилеха.

Трезвениците измучаха нещо един на друг и настрани, като сиаемски близнаци, запълзяха надалеч от паметника. По пътя паднаха в една яма, но за щастие плитка и суха.

...Вместо от сирени, събуждането бе възвестено от фанфари.

– ...Тържественият ден... осемнадесети брюмер на Луи Бонапарт... наградата намери героя... в боеве и походи... с усилията на лауреата другаря Вучетич... славните чугунолеяри на Урал, Сибир и Далечния Изток... символ на несъкрушима твърдина... Не летете, чайки, над морето! Къде ли ще кацнете там!! У дома летете, в край далечен!!! Носете печалната вест!!!!

Друбецкой-заде обясни, че денят ще бъде не работен, а знаменателна дата. С цел да се прекратят зачестилите напоследък във връзка с неотдавнашните събития идейни разногласия, академик Фулюганов се бе жертвал, не беше спал цяла нощ и бе разгадал неизвестния на науката надпис на цокъла на паметника. Той тържествено провъзгласявал: „На Кузма Никитич Хегемонов, бащата-основател на Вселената – от работническия комитет на профсъюза на работниците от орденоносната промишленост“.

Ето, оказва се, на кого бил паметникът! Да не си блъскат напразно главите!

– Дрънканици – каза чичо Саня на Тихон, обличащ празничните дрехи. – Този чугуненият сигурно и в Атлантида още е стърчал! А там пише ето какво: „На непосредствения началник – от неблагодарното човечество!“ Или нещо от тоя род.

– Това е анархосиндикализъм! – нададе вой комисарят Потрошилов.

В отговор радиото засвири маршове и друга лека музика.

Почвата на двора беше станала съвсем влажна от кръв, пантофите на обитателите се намокриха, санитарите пък излязоха с гумени ботуши и плоеха на всичко освен на Кузма Никитич.

Накрая се появи и той, с пищен букет цветя, които се канеше да положи в подножието на собствения си паметник. Оркестърът засвири Химна на санитарната служба. Кузма Никитич, поддържан от референта и Павел Янович, се приближи до монумента и напълно самостоятелно се поклони ниско-ниско...

Чугуненият истукан заръмжа и замахна с тоягата. Тълпата се втурна към стените. Пред всички се озоваха Друбецкой-заде и Залубко, изоставили вожда в явна беда.

– У-у-у! – реवेशе чугуненият. – У-у-зурр-... прр...

И ездачът ловко, за чугунен човек, замахна с тоягата и закачи Кузма Никитич с един от шиповете. Шипът се забодя в гърба, Хегемонов падна и се затъркаля по земята. От дупката в гърба със свистене се устреми навън тежък застоил се въздух. Тялото на Кузма Никитич бързо се свиваше, сбръчкваше се, и накрая остана само тънката обвивка.

Ездачът пък зае обичайната си поза, сякаш нищо не е сторил.

Обитателите и санитарите с ужас гледаха едни към други.

– Кълна се в майка си – каза от тълпата лекарят-сатанатам. – Всичко вътре в него си беше както трябва! Нали от него анализи съм вземал!

Лекарят-стрикулист изказа смелото предположение, че в процеса на ръководна работа вътрешният облик на Кузма Никитич изцяло е преминал в духа на кузмизма-никитизма, който дух ни обгръща и сега.

– Братя! – викна поетът Двоерилко. – Да си разчистим с него сметките за нашия Кузма!

– Не се приближавайте! Не го дразнете! – закрещя Залубко. – Всички да се приготвят за кратка гражданска панихида! Нищо страшно няма! Осъществя се мигновена прижизнена мумификация! Смърт няма, хора! Ще бъдем живи – и няма да измрем! Днес ние изпращаме в последния боен и трудов път нашия наистина безсмъртен другар и вожд Никита Кузмич Хегемонов. Престана да тупти сърцето на основоположника на кузмизма-никитизма, надежден приятел на цялото борещо се човечество. Смъртта откъсна от редовете ни изтъкнат ръководител...

Лекарите междувременно не губеха нито надежда, нито време: залепиха с тиксо дупката на гърба и се опитваха отново да върнат

Хегемонов в предишния му облик посредством сламка за коктейл, както селските деца обикновено надуват жаби. После доносологът се досети и нареди колкото може по-бързо да донесат балон с кислород.

Донесоха, както винаги става в болниците, с водород.

– Спи спокойно, верни сине на вечността! – продължаваше Залубко, а сам хвърляше погледи към действията на лекарите: ами ако го оживят? – Твоите сподвижници и ученици ще поведат благодарните широки маси нататък по пътя, прокаран от гения на твоя интелект. Още по-тясно ще стегнем редиците си, още по-здраво ще затворим Стоманената порта, още по-твърдо ще се сплотим около санитарната служба. Макар че теб те няма при нас, но всяка наша крачка, всеки наш помисъл...

Чак доносологът се заслуша, надувайки Хегемонов. Той стана съвсем кръгъл, откъсна се от крайника на маркуча и стремително полетя нагоре.

– Ех – успя да каже само доносологът.

Залубко също погледна квадратното небе и продължи:

– Заедно с това не може да не отбележим, че покойникът беше, няма да се уплаша от тази дума, нееднозначна фигура. В значителна степен му бяха свойствени егоизъм, нескромност в бита, тяснофеодални интереси, чревоугодие, вземане на подкупи, измяна на Родината, явна склонност към мистицизъм. Именно Хегемонов носи цялата отговорност за онези многобройни жертви, които понесе личният състав на обитателите и дори санитарната служба, която в никаква степен и никога в болшинството си не е споделяла провежданите от прословутия Нафик Героев беззакония. Санитарите и сега, както някога в зората на времето, са готови да водят основната маса в гореуказаното направление. Невежеството и самонадеяността на предишното ръководство, слабото знание на кузмизма-никитизма, който Кузма Никитич необосновано приписваше на себе си...

– Лъжеш! – извикаха в един глас от ямата Васичкин и Тиртични. Накрая те бяха прегризали токовете и въжетата. При това им се бе наложило да издържат борбата със седемте смъртни гряха, които се бяха разбягали из целия двор. Грехът на Пиянството бе попаднал под ръката на Тиртични, и той с удоволствие му счупи чугунения крак: нека сега да бяга!

– Лъжеш! – викаха Васичкин и Тиртичний. – Кой, ако не той? А? Така не може!

– Как кой? – съвършено искрено се учуди Павел Янович. – Ето тук

сред нас стои един другар от високовъглероден материал – той посочи чугунения ездач. – Той именно е истинският Кузма Никитич Хегемонов. А онзи, вие сами видяхте – раздута величина под влияние на ласкатели и подлизурковци. А сега ще помолим другаря да слезе при нас и да застане в авангарда, на предния край начело на Заведението...

Ездачът зловещо се разсмя и звънко се удари в гърдите с тоягата. После бавно, отчетливо заговори на скърцащ непозат език. Никой не познаваше думите, но всеки разбра, че нищо добро не се вижда занаяред, че тъкмо сега започва най-страшното, че чугунената уста огласява най-жестоката истина, че всичко е свършено.

– Ще създадем всички необходими условия! – стареше се да надвика страшния глас Павел Янович. – Пълно държавно обезпечаване, зелен паспорт! Ако непосредствено възникне въпрос за човешки жертвоприношения, ние ще го повдигнем още на първото заседание и ще го решим в положителен смисъл...

Чугуненият пръст посочи самия оратор, и Павел Янович в ужас побягна в тълпата с явната цел да се слее накрая с масите изцяло и напълно. Но санитарите предадоха началника си с такава скорост, че дори сами не забелязаха как той бе избутан на първия ред, за да усети ръкостискането на чугунената десница.

24. ВДЪН ЗЕМЯ!

Залубко затвори очи и зачака удара. Но удар не последва. В подножието на паметника излезе чичо Саня.

– Какво ръмжиш? – попита той тихо. – Мислиш, че няма да те позная в чугунен вид? А ти май също ме помниш? Не си ме забравил още? Кракът боли ли те? Това, хора, е един мой стар познайник...

И той разказа на целия личен състав кой е този чугунен ездач, откъде се е взел, защо около него построили отначало стена, а после и Заведението, защо се налага да карат кирзата от Гренландия и за какви пари, какво в действителност се е случило на Савеловската гара в далечната година, откъде се е взело под зданието това море от кръв и какво е струвала на обитателите Седмицата на кръводарителя. При това чичо Саня привеждаше такива подробности от биографията на чугунения, че тълпата ахкаше, а чугуненият се свиваше на седлото. Да вярват беше страшно, а да не вярват – не можеха.

– Не-е-е! – отчаяно извика комисарят Потрошилов. – Не е истина! За какво тогава да живеем, щом всичко отива по дяволите!

– А ето как можем да се справим с него – продължаваше чичо Саня. – Трябва само всички да викнем по-силно: „Вдън земя!“

Ездачът изохка, впи чугунените си шпори в живите хълбоци и конят, цвилейки, скочи от пиедестала. Чичо Саня едва успя да отскочи. Чугуненият замахна с тоягата си.

Тогава от тълпата изскочи Тихон Гренадеров и силно дръпна коня за юздата. Конят с всичка сила хвърли къч и изхвърли ездача от седлото.

Ето че ние се смеехме над вокалните достойнства на санитарите, а те как изведнъж послужиха! Санитарите зареваха на различни гласове:

– Вдън зе-мя! Вдън зе-мя!

Спешеният ездач още се мъчеше да достигне Тихон с ужасната тояга, но босите му крака все по-дълбоко и по-дълбоко затъваха в почвата. Спасявайки се от поредния удар, Тихон сам не забеляза как скочи на седлото и почна да обикаля около чугунения и да го млати с велосипедна верига. Бившият ездач ревеше и ругаше по своему, а земята все по-силно подгизваше от кръв.

– Вдън зе-мя! Вдън зе-мя! – скандираше цялата тълпа.

Ето вече се скриха везаните персийски шалвари, ето че ездачът

потъна чак до гърдите, само тоягата му месеше кървавата кал. Ето остана само едно чугунено лице, ето вече и страшната шапчица не се вижда...

Тогава забуча и самата земя, и Заведението тежко, с хлипане почна да потъва надолу – етаж след етаж. Отначало бавно, после все по-бързо и по-бързо, после – със скоростта на асансьорна кабина. Обитателите взеха да крещят, че всичките им лични вещи пропадат, но какво чак толкова, какви вещи!

Санитарите се смесиха с обикновените маси, криеха се и се държаха за редовите обитатели, сякаш и на самите тях, санитарите, бе съдено да последват в пъкълта ездача и зданието.

Накрая се мярна последният, недостроен етаж – и тълпата от хора се озова в голо поле, оградена от четириъгълен кървав ров.

Небето над главите беше повече от достатъчно, и в него плуваха облаци, птици, и на немислима височина – надутият Кузма Никитич. От другата страна на рова, там, където беше Стоманената порта, стоеше къщурката на невидимия пазач Инокентий Блатних. Къщурката не беше лоша, двуетажна, облицована с мрамор, с гараж и баня. Дори през стените се виждаше колко разкошна е вътре обстановката. Но самият невидим пазач така и си остана невидим – само чуха как се затръшна след него вратата на златния ролс-ройс, който пазачът бе спечелил на карти от императора Бокаса.

– Другарю Блатних! – викаше Павел Янович. – Незабавно се върнете и представете финансов отчет.

Инокентий спря колата, извика през мегафон коя част от пазаческото си тяло препоръчва да използва Павел Янович в качеството на финансов отчет, и рязко потегли.

– Транспортът е само за ръководния състав... – изписка Залубко и млъкна. Ровът беше към осем метра широк.

– Другари, без паника! – взе в свои ръце инициативата Друбецкойзаде. – Още никой не е отменил нашите исторически сложили се структури. От минута на минута се очаква идването на инструктор от районния комитет – наш непосредствен попечител. Току-що е получено съболезнование от племената от Брега на Бедрената Кост. Приветствена телеграма изпратиха тружениците от триста столови и ресторанти. Покойният президент на САЩ Айзенхауер изпрати десет самолета със суха храна. Моля санитарната служба спешно да се събере на закрито заседание по повод текущия момент и (той погледна накриво деморализирания Залубко) разглеждане на персонално дело. Останалите да си

запушат ушите!

Чичо Саня в отговор възпроизведе с голяма точност репликата на избягалия пазач и добави:

– Не бийте санитарите – и без това е голяма бъркотия!

– Трябва да построим мост – каза някой. – Или сал.

– Ами разглобете трибуната и стройте – каза чичо Саня. – Е, Тихон, как ще живееш нататък? Така без памет пак ще те приборат!

– Няма, Александър Василиевич – отвърна от коня Тихон. – Сега си спомних каквото трябва. Адреса си спомних: Дилетантски проспект, номер осем, апартамент четирийсет. Там живее кадрата.

– Каква кадрата? – слиса се Синелников.

– Тежкарска, каква друга може да бъде?

– Ох – каза само чичо Саня и викна на санитарите:

– Ей, авангард! А заседанието ви пленарно ли е?

– Пленарно, пленарно – отвърнаха му. – Разкарай се.

– Е, ние тогава тръгваме! – каза чичо Саня и скочи на коня зад гърба на Тихон. – Жребецът е здрав, виж каква тежест носеше – сигурно ще прескочи оттатък. Че докато отидем да повикаме помощ, те току-виж приели нещо за основа, а може и изцяло.

– Момчета! – раздаде се слабият глас на наркома Потрошилов. – А мен ще ме вземете ли?

– Че накъде без теб, стар дявол? – каза чичо Саня.

1987–1990 г., Красноярск

КРАЙ

© 1990 Михаил Успенски
© 1998 Иван Попов, превод от руски

Михаил Успенский
, 1990

Източник: Подкрушието

Свалено от „Моята библиотека“ [<http://purl.org/NET/mylib/text/596>]